

SAIMAA ILMIÖ

1.8.2020 – 31.3.2022

Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuri- pääkaupungiksi 2026

EAKR-hanke A76397, Savonlinnan kaupunki

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa

EU:lta
2014–2020

LOPPURAPORTTI EURA2014
4.3.2022

Sisällysluettelo

1 Hankkeen perustiedot.....	2
2 Tuensaajan perustiedot.....	2
3 Tiivistelmä.....	2
3.1 Hankkeen toiminnan ja tulosten tiivistelmä	2
4 Hankkeen tarve, toteutus ja tulokset.....	6
4.1 Miten hanke onnistui vastaamaan kehittämistarpeeseen ja kuinka hankkeen tavoitteet toteutuivat?	6
4.2 Mitä välittömiä tuloksia hankkeella saatiin aikaan? Mitä vaikutuksia tuloksilla on?.....	15
Toimenpidekokonaisuus 1: Saimaa-ilmiön sisältöjen kehittäminen.....	15
Toimenpidekokonaisuus 2: Savonlinnan kulttuuristrategian toteutuksen käynnistäminen	20
Toimenpidekokonaisuus 3: Viestintä ja markkinointi	23
Toimenpidekokonaisuus 4: Kulttuuripääkaupunkiprosessin toteutusvalmiuden turvaaminen ..	26
Toimenpidekokonaisuus 5: Saimaa-ilmiön tutkimus ja evaluointi	27
5 Seurantatiedot.....	33
5.1 Päästiinkö toteutuksessa hakemuksessa esitettyihin (kohta 12) numeerisiin tavoitteisiin? Mistä mahdolliset erot johtuvat?	33
5.2 Miten asetetut numeeriset tavoitteet palvelivat hankkeen toteutusta? Mitkä seurantatietoja tai indikaattoreita toteutuksessa hyödynnettiin?	33
6 Hakijan osaaminen, hankkeen riskiarviointi ja ohjausryhmä	34
6.1 Miten hanke kartutti tuensaajan hanketyöosaamista ja hankkeen sisällön mukaista osaamista?	34
6.2 Toteutuiko hankkeen aikana ennakoituja tai muita riskejä ja kuinka niihin reagoitiin?	34
6.3 Miten ohjausryhmä tuki hankkeen toteutusta? Miten ohjausryhmä luonnehti hankkeen onnistumista?.....	35
6.4 Miten kohderyhmä koki hankkeen? Millaista palautetta kohderyhmältä on saatu?	35
7 Horisontaaliset tavoitteet.....	36
7.1 Sukupuolten tasa-arvo.....	36
7.2 Kestävä kehitys	37
8 Julkisuus, tiedottaminen ja yhteydet muihin hankkeisiin	40
8.1 Miten hanke näkyi julkisuudessa? Miten hankkeesta tiedotettiin?	40
8.2 Mihin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin hanke toiminnallisesti tai muuten liittyi ja miten? (Merkitse myös hakemusnumerot tai hankekoodit)	42
9 Aineiston säilytys.....	43

10 Liitteet ja allekirjoitus.....	43
Saimaa-ilmiö2026 itsearviointi_Perusraportti_2021.pdf.....	43
Saimaa-ilmiö2026 Kysely ohjausryhmälle_Perusraportti_2022.pdf	43

1 Hankkeen perustiedot

1 Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026	
Alkamispäivämäärä 1.8.2020	Päätymispäivämäärä 31.3.2022
Toimintalinja 2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen	
Erityistavoite 4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta	
Tukimuoto Alueellinen kehittämistuki: kehittämishanke	
Kustannusmalli Flat rate 15 %	

2 Tuensaajan perustiedot

2 Tuensaajan perustiedot

Tuensaajan nimi Savonlinnan kaupunki	
Y-tunnus 0166906-4	Hankkeen WWW-osoite http://www.savonlinna.fi
Yhteyshenkilön nimi Katja Riihikallio	
Yhteyshenkilön sähköpostiosoite katja.riihikallio@savonlinna.fi	Yhteyshenkilön puhelinnumero 0469210568

Muut tuensaajat (osatoteuttajat)

Tuensaajan nimi Itä-Suomen yliopisto	Y-tunnus 2285733-9
---	-----------------------

3 Tiivistelmä

3.1 Hankkeen toiminnan ja tulosten tiivistelmä

Savonlinnan kaupungin hallinnoima ”Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026” –hanke toteutettiin hankesuunnitelman mukaisesti ajalla 1.8.2020 – 31.03.2022 ja toimi jatkohankkeena ajalla 1.3.2019 – 31.10.2020 toteutetulle Etelä-Savon maakuntaliiton hallinnoimalle ”Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026” –hankkeelle.

Jatkohankkeen tuella Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntaliitot, niiden keskuskaupungit Kuopio, Joensuu, Lappeenranta ja Mikkeli sekä Savonlinnan kaupunki

tavoittelivat yhdessä Savonlinnan kaupungille Euroopan kulttuuripääkaupunki-statusta vuodelle 2026. Kulttuuripääkaupunkihausta käytettiin nimitystä Saimaa-ilmio2026.

Hankkeessa oli viisi toimenpidekokonaisuutta:

1. Saimaa-ilmion sisältöjen kehittäminen
2. Savonlinnan kulttuuristrategian toteutuksen käynnistäminen
3. Viestintä ja markkinointi
4. Kulttuuripääkaupunkiprosessin toteutusvalmiuden turvaaminen
5. Saimaa-ilmion tutkimus ja evaluointi

Toimenpidekokonaisuudet sisälsivät kymmenhenkisen hanketiimin työn lisäksi useiden työryhmien perustamisen ja toiminnan. Työn vahvana tukena toimi myös ylimaakunnallinen Sillanrakentajat-tiimi. Hankkeen kautta työllistettiin alueen ammattitaitoilijoita esimerkiksi hakukirjan valokuvien, erilaisten esiintymisten ja asiantuntijana työskentelyn kautta. Hanke kilpailutti lukuisia ostopalveluitaan, mm. visuaalisen ilmeen ja viestinnän materiaalien uusimisen, sekä toteutti ylimaakunnallisella yhteistyöllä European Capital of Culture-statusta varten perustettavan organisaation taloudellisten suunnitelmien tekemisen. Hankkeen toimenpidekokonaisuuksien sisällä järjestettiin työpajoja alueen kulttuuritoimijoille ja sidosryhmien edustajille, verkostotapaamisia, koulutuksia ja seminaareja sekä Saimaa kaikille –konttikiertue kaikissa rahoittajakaupungeissa.

Hankkeessa työskenneltiin tiukan aikataulun puitteissa. Kulttuuripääkaupunkihaun toisen ja ratkaisevan hakukierroksen hakukirjan kirjoittaminen, sen hyväksyminen Savonlinnan kaupunginhallituksessa 31.3.2021 ja palauttaminen Opetus- ja kulttuuriministeriöön kilpailun määräpäivään 23.4.2021 mennessä, asiantuntijaraadin vierailupäivään valmistautuminen sekä toteuttaminen Savonlinnassa 28.5.2021 sekä raadin esittelytilaisuuden esitysmateriaalin valmistaminen ja esittelytilaisuus Helsingissä 31.5.2021 olivat kevään 2021 ajan hankkeen toimien keskiössä.

Euroopan kulttuuripääkaupunki-status vuodelle 2026 myönnettiin 2.6.2021 Oululle. Hanke jatkoi toimintaansa hankesuunnitelman mukaisesti ja keskittyi erityisesti toimenpidekokonaisuus 2:n toimenpiteisiin. Hanke mahdollisti koko kesän mittaisen Kulttuurikontti-avoimen kulttuuritilan Savonlinnassa sekä toteutti syksyn 2021 aikana ensimmäisen Savonlinnan Kulttuurifoorumi-tapahtuman sekä päätöstilaisuuden joka maakunnassa. Hanke myös tiivisti yhteistyötään Oulun ja Tampereen kanssa teemalla “kilpailijoista yhteistyökumppaneiksi”.

Syksyllä 2021 Saimaa-ilmio sai kulttuuripääkaupunki-hakukirjansa perusteella kutsun liittyä International Institute of Gastronomy, Culture, Arts and Tourism (IGCAT)-järjestön verkostoon ja sitä kautta mahdollisuuden European Region of Gastronomy (ERG)-statuksen hakemiseen vuodelle 2024. Hankkeen ohjausryhmä päätti, että ERG-haku tukee hankkeen päämääriä ja tavoitteita, ja ehdotti hankkeen hallinnoijalle, Savonlinnan kaupungille, että se hakisi rahoittajalta Saimaa-ilmio-hankkeelle jatkoaikaa haun toteuttamisen mahdollistamiseksi. ERG-hakuun sitoutuivat Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan maakunnat, joiden johdolla hakua lähdettiin valmistelevaan.

Saimaa-ilmio-hankkeelle myönnettiin jatkoaika 31.3.2022 saakka. Hankkeessa työskentelivät ajalla 1.1.-31.3.2022 hankejohtaja, viestintäpäällikkö ja Etelä-Savon aluekoordinaattori, jotka tuottivat hanketyönä 60-sivuisen Saimaa – European Region of Gastronomy-hakukirjan, joka jätettiin IGCAT-organisaatiolle 28.1.2022.

Saimaa-ilmiöllä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 – hankkeen tuloksena syntyi

- 1) 100-sivuinen hakemus, hakukirja, jolla Saimaa-ilmiö2026 osallistui Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026-kisan toiselle ja ratkaisevalle hakukierrokselle.
- 2) Noin sata taide- ja kulttuurisisältöistä ohjelmakokonaisuutta ja hankeaihiota kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaan.
- 3) Itäsuomalaisten kulttuuritoimijoiden yhteistyö ja ylimaakunnallinen toiminta
- 4) Yhteistyö eurooppalaisten ja venäläisten kulttuuritoimijoiden kanssa ECoC-ohjelmien toteuttamiseksi
- 5) Itä-Suomen yliopiston tuottama kysely- ja tutkimusaineisto sekä Saimaa Skill Share Lab – toiminnan ja digitaalisen alustan konseptointi.
- 6) Saimaan kulttuurin unelmavuositoinnin verkostomainen toimintamalli ja yhteistyömateriaali
- 7) Yhteistyöverkosto Tampereen / Operaatio Pirkanmaan ja Oulu 2026:n kanssa
- 8) European Region of Gastronomy-statuksen hakemus, 60-sivuinen hakukirja vuodelle 2024
- 9) Viikoittaiset mediaosumat, joilla pystyttiin rakentamaan positiivista, houkuttelevaa ja kulttuurimyönteistä mielikuvaa Savonlinnasta ja Itä-Suomesta

3.2 Hankkeen toiminnan ja tulosten englanninkielinen tiivistelmä

“Vibrancy in Finnish Lakeland with the Saimaa Phenomenon – Savonlinna’s bid for the European Capital of Culture 2026” was administered by the city of Savonlinna as a follow-up project between 1st August 2020 and 31st March 2022.

The two previous ECoC-candidacy projects had been carried out from 1st March 2019 to 31st August 2020. “Cultural Vibrancy in Finnish Lakeland – Savonlinna’s bid for the European Capital of Culture 2026” was administered by the South Savo Regional Council and “Support from Research – Savonlinna’s bid for the European Capital of Culture 2026” carried out simultaneously by the University of Eastern Finland (UEF).

With the support of this follow-up project, the regional councils of North Savo, North Karelia, South Karelia and South Savo, and their cities of Kuopio, Joensuu, Lappeenranta, Mikkeli and Savonlinna sought the nomination of Savonlinna as the European Capital of Culture for 2026. The bid for the European Capital of Culture is called “Saimaa Phenomenon 2026”.

Five specific fields of action were given for the project:

1. Developing the contents of the Saimaa Phenomenon
2. Commencing the implementation of Savonlinna’s cultural strategy
3. Communications and marketing
4. Ensuring the implementation facilities for the ECoC process
5. Research and evaluation of the Saimaa Phenomenon

These fields of action were accomplished with the work of a ten-membered project team and several specific working groups and teams. The cross-regional Sillanrakentajat (*Bridge Builders*) group gave strong support for the project team's work. The project also engaged the professional artists of the region in the process. The illustrations of the bid book and several performances were commissioned, and artists were hired as specialists for the working groups. The project's procurements were tendered and the cross-regional co-operation led to plans on the financing of the future ECoC-organisation. Within these five fields of action the project team organised numerous live and on-line workshops and webinars, seminars and trainings. The "Saimaa for Everyone" cultural (glass) container toured the five cities participating in the project. It gave an arena for various actions under the covid19-pandemic restrictions.

The time limits for all the actions were strict. The spring of 2021 was tightly scheduled with the ECoC-candidacy process timeline. The dead-lines for presenting the bid book for the city council of Savonlinna and submitting it to the Ministry of Education and Culture before April 23rd, set the time frame for all actions. After the bid book was finalised, the preparations for the ECoC jury's visit in Savonlinna and the presentation of our candidacy to the jury in Helsinki became the main focus.

The European Capital of Culture title for 2026 was awarded to Oulu in June 2021. The Saimaa Phenomenon project continued its actions according to the project plan, with an emphasis on the measures in the second field of action. The Cultural Container was brought back to Savonlinna and it hosted and became a scene for various artists and entities for the summer. In the autumn, the creative entrepreneurs and actors were brought together to workshops and an open Cultural Forum was organised in Savonlinna for the first time ever. The formerly rival ECoC candidates, Oulu2026 and Operaatio Pirkanmaa, became good co-operation partners after the competition was resolved.

After the summer 2021, the International Institute of Gastronomy, Culture, Arts and Tourism (IGCAT-network) approached the project team with the invitation to bid for the European Region of Gastronomy (ERG) Title for 2024. Its President had reviewed The Saimaa Phenomenon ECoC Bid Book and was convinced that this could be achieved. The Steering group approved this new target for the project and suggested to the City of Savonlinna, the administrative body of the project, to apply for a three month prolongation for the project to be able to put together a convincing bid for the ERG-title. In the bidding process would be the Regional Councils of South Savo, South Karelia and North Karelia, which set up a working group to steer the process.

This project was granted working time until the 31st March 2022. The Project Leader, the Communications Manager and the Regional Coordinator of South Savo continued to work for the three month prolongation and finalised the Saimaa - European Region of Gastronomy Candidate 2024 bid book by the end of January 2022.

The project "Vibrancy in Finnish Lakeland with the Saimaa Phenomenon – Savonlinna's bid for the European Capital of Culture 2026" names as its main achievements:

1. The 100 pages bid book finalized and submitted to the European Capital of Culture 2026 competition's second and final phase
2. Near a hundred art and culture programs, events, projects or ideas formulated for the ECoC program
3. the cross-regional and trans-sectoral cultural cooperation established in Eastern Finland

4. The vast international cooperation with other ECoC-cities and candidates, as well as other cultural actors from Russia and Europe
5. The concepts of Saimaa Skill Share Lab and a digital platform were created for the ECoC cooperation, as well as research was carried out and reported by the University of Eastern Finland on cultural questions and ambitions in the region
6. A working concept and shared material for the Cultural Dream years of Saimaa (2022-2026), as well as creating a cooperation network for them
7. A cooperation network with Oulu2026 and Tampere2026/Operaatio Pirkanmaa organisations
8. A 60 pages bid book for Saimaa for the title of European Region of Gastronomy for 2024
9. A more positive, enchanting and culture friendly image of Savonlinna and the whole region of Eastern Finland, as shown by the growing number of media attention and media hits

4 Hankkeen tarve, toteutus ja tulokset

4.1 Miten hanke onnistui vastaamaan kehittämistarpeeseen ja kuinka hankkeen tavoitteet toteutuivat?

Etelä-Savon maakuntaliiton hallinnoiman “Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026” –hankkeessa tehdyn ansiokkaan työn tuloksena Saimaa-ilmio2026 valittiin mukaan Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026-haun toiselle ja ratkaisevalle kierrokselle.

Pääsy kulttuuripääkaupunkikisan toiselle kierrokselle yhdessä Tampere2026 ja Oulu2026 kanssa oli jo itsessään voitto niin Saimaa-ilmioille kuin koko Itä-Suomelle. Kilpakumppanit olivat tehneet ECoC-valmistelutyötä vuosien ajan sekä osallistuneet ja voineet näin ottaa opikseen jo edellisistä hakuprosesseista. Saimaa-ilmio syntyi syksyllä 2018 ja lähti alusta saakka toimimaan ja hakemaan statusta hyvin erilaisella konseptilla kilpailijoihinsa nähden. Neljän maakunnan yhteinen hakuprosessi, jossa suuremmat kaupungit tukivat pienempää, oli ainutlaatuinen koko kulttuuripääkaupunkihakujen historiassa.

Tarve laajalle, vaikuttavalle jatkohankkeelle oli siis suuri. Maakuntien ja kaupunkien aktiivisissa neuvotteluissa oli päädytty ratkaisuun, jossa Savonlinnan kaupunki otti vetovastuun kulttuuripääkaupunkihakusta ja hallinnoi haettavaa jatkohanketta. “Saimaa-ilmioällä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026” -hankkeen tärkeimmiksi tavoitteiksi kirjattiin Euroopan kulttuuripääkaupunkihakuprosessin menestyksellä toteuttaminen ja Saimaa-ilmion jatkuvuuden turvaaminen.

Hankkeen tavoitteisiin kirjattiin myös itäsuomalaisen identiteetin vahvistuminen, ylimaakunnallisen yhteistyön lisääntyminen, kulttuurisen kestävyuden tukeminen ja kulttuurialan valmiuksien ja sen yhteyksien muihin aloihin, kuten matkailuun, liike-elämään, työhyvinvointiin, koulutukseen sekä sosiaali- ja terveysaloihin vahvistuminen. Lisäksi hankkeen tavoitteena oli edistää kulttuurin panosta Savonlinnan ja Itä-Suomen maakuntien ja kaupunkien pitkän aikavälin kehitykseen niiden omien strategioiden ja painopisteiden mukaisesti sekä edistää alueiden talouskasvua kulttuuritapahtumien ja matkailun ympärivuotistamisen avulla.

Tärkeänä tavoitteena oli Saimaa-ilmiön jatkuvuuden turvaaminen myös siinä tapauksessa, että Savonlinnaa ei valita Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodelle 2026 sekä Itä-Suomen elinvoiman, vetovoiman ja pitovoiman lisääntyminen kulttuurin ja taiteen aseman vahvistumisen kautta. Jo hakuprosessi nähtiin investointina, jolla on positiivinen vipuvaikutus koko Itä-Suomeen.

Hankkeeseen palkattiin Savonlinnan elinkeinopalveluiden alaisuudessa työskennellyt ylimaakunnallinen hanketiimi, jonka 10 asiantuntijaa olivat kaikki kulttuurialan ammattilaisia ja / tai kokeneita toimijoita Itä-Suomen alueella. Tiimin fyysinen sijoittuminen koko Itä-Suomen alueelle, ainutlaatuinen asian- ja paikallistuntemus sekä monipuoliset verkostot kulttuuri- ja taidekentällä mahdollistivat hankkeen laajojen tavoitteiden toteuttamisen erittäin tiukassa hanke- ja kulttuuripääkaupunkihaku-aikataulussa.

Itä-Suomen yliopisto (UEF) toimi hankkeen osatoteuttajana. Yliopiston osatoteutus sisälsi hakukirjaan kuuluneen Saimaa-ilmiö2026:n tutkimus- ja evaluointikonajonaisuuden kirjoittamisen, digiseminaarin järjestämisen sekä tutkimuksen Itä-Suomen alueen asukkaiden näkemyksistä kulttuurin merkityksestä ja alueen kulttuuritarjonnasta.

Hankkeen konkreettiset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hanke:

1. Jatkaa ja syventää ylimaakunnallista yhteistoimintaa.

Saimaa-ilmiön ylimaakunnallinen toimintatapa syntyi, kun Itä-Suomen maakunnat ja niiden keskuskaupungit päättivät syksyllä 2018 lähteä yhdessä tavoittelemaan Euroopan kulttuuripääkaupunki-statusta Itä-Suomelle ja nimesivät kulttuurin vastaavat virkahenkilönsä suunnittelemaan hakuprosessia ja sen tavoitteita. Työryhmä nimettiin Sillanrakentajiksi. Sillanrakentajien työ ensimmäisessä hankevaiheessa oli erittäin aktiivista ja tärkeää maakuntien yhteisen tahtotilan luomisessa sekä koko Saimaa-ilmiön syntyemisessä.

Sillanrakentajat

Jatkohankkeen alkaessa Savonlinnan kaupunki pyysi kaupunkeja ja maakuntia nimeämään jäsenet hankkeen ohjausryhmän lisäksi myös ylimaakunnalliseen Sillanrakentajat-työryhmään. Maakunnat ja kaupungit nimesivät työryhmään seuraavat jäsenet: **Anu Talka**, Etelä-Karjalan liitto, **Tuija Willberg**, Lappeenrannan kaupunki, **Riitta Huurinainen**, Joensuun kaupunki, **Leena Hoppania**, Joensuun kaupunki, **Heli Räsänen**, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, **Kirsi Soinen**, Kuopion kaupunki, **Jonna Forsman**, Kuopion kaupunki, **Heli Gynther**, Etelä-Savon maakuntaliitto, **Jari Sihvonen**, Pohjois-Savon liitto, **Outi Rantasuo**, Savonlinnan kaupunki ja **Jaakko Antila**, Mikkelin kaupunki.

Sillanrakentajat-ryhmä valitsi puheenjohtajaksi Anu Talkan. Työryhmä jatkoi työtään kuten ensimmäisessä hankevaiheessa ja kokoontui säännöllisesti hankehenkilöstön kanssa koko hankkeen ajan. Monet Sillanrakentajista toimivat myös hankkeen eri tiimeissä, ja ryhmän jäsenet toimivat viestinviejänä ja -tuojana maakuntaliittojen, kaupunkien ja hankkeen välillä vahvistaen ja syventäen samalla ylimaakunnallista yhteistyötä. Työryhmän toiminta oli malli muunkin ylimaakunnallisen yhteistyön syntymiselle ja vahvistumiselle.

Taidelaitosten yhteistyö

Maakunnallisten taidelaitosten yhteistyö laajeni kulttuuripääkaupunkihakuprosessin aikana.

Orkesterit ja museot olivat tottuneita tekemään yhteistyötä ja hakukirjaan kirjattiinkin molemmilta toimijoita vahvat ylimaakunnalliset hankekokonaisuudet: “Saimaan orkesterisilta” ja “Suomen suurin museo”. Kirjastot ja teatterit löysivät myös yhteisiä alkuja ylimaakunnalliselle toiminnalle hankkeen aikana “Kirjastojen runoreitit” ja “Seitsemän tarinaa Saimaalta”-hankkeissa. Hankkeen jälkeen jatkuva yhteistyö taidelaitosten välillä siirtyy kaupunkien ja taidelaitosten itsensä koordinoitavaksi. Itä-Suomen museoverkosto on jatkamassa toimintaansa Savonlinnan Riihisaaren museujohtaja Nikke Kaartisen johdolla. Saimaa-ilmiön innoittamana rakennettu alueen lastenkulttuurikeskusten yhteistyö on jatkunut. Verkosto yhteyttä edelleen ja vaihtaa tietotaitoa.

Visit-organisaatioiden yhteistyö

Hankkeen toimenpidekokonaisuudessa 3 eli viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteissä on kirjattu, että *Saimaa-ilmiö2026:n tavoitteena on syventää ja laajentaa yhteistyötä ja luoda viitekehys Saimaan alueen yhteiselle matkailubrändille huomioiden samalla Suomen järvialueen kattava Lakeland-brändi*. Maakuntien Visit -organisaatiot ja matkailutoimijat tapasivat hankkeen kutsumina useamman kerran ja hanke esiteltiin myös Visit Finlandin Lakeland -brandista vastaavalle Susanna Markkolalle ja hänen tiimilleen. Tapaamisten aikana avattiin matkailualan yhteistyömahdollisuuksia kulttuuritoimijoiden ja tapahtumajärjestäjien kanssa hakukirjan ohjelman kautta. Myös tiiviimpää ylimaakunnallista matkailu- ja kulttuuritoimijoiden yhteistyötä suunniteltiin. Varsinainen yhteistyö tiivistyi hankkeen lopussa European Region of Gastronomy-haun myötä.

Yhdessä olemme enemmän

Ylimaakunnallista toimintamallia käytettiin lähtökohtana hankkeen kaikissa viidessä toimenpidekokonaisuudessa. Hankkeen edetessä “yhdessä olemme enemmän”-ajattelu laajeni ja ylimaakunnallisuudesta tuli vallitseva toimintamalli niin hankkeen sisäisessä kuin ulkoisessa toiminnassa. Aluekoordinaattorit toimivat luontevasti yhdessä ja hankkeen järjestämät työpajat ja tilaisuudet olivat avoimia aina kaikille itäsuomalaisille toimijoille. Hankehenkilöstön työn tueksi perustetun neljään asiantuntijatiimiin (taiteellinen tiimi, taloustiimi, viestintätiimi ja nuorten raati) toiminnan kriteerinä oli ylimaakunnallinen toimintatapa.

Hankkeella ollut yhteinen päämäärä, kulttuuripääkaupunki-status, toi toimijat yhteen ja myös konkreettisesti saman pöydän ääreen. Tiivis yhteydenpito synnytti monia ylimaakunnallisia verkostoja ja tiivistä toimijoiden yhteistyötä. Saimaa-ilmiön toimintamalli herätti huomiota ja ovet aukesivat myös muihin kuin kulttuurialan pöytiin. Toimintamallin jatkuvuus tulee turvata.

2. Työstää ja täydentää hakukirja kulttuuripääkaupunkihaun toiselle kierrokselle.

Hankehenkilöstö työsti, täydensi, muokkasi ja laajensi ensimmäisen hakuvaiheen 60-sivuisen hakukirjan sisältöjä yhdessä Sillanrakentajien ja hankkeen koolle kutsumien tiimien kanssa. Varsinainen hakukirjan kirjoitustyö tehtiin hanketyönä hakukirjan kirjoittajan johdolla. Hakukirjassa vastattiin kysymyksiin koskien panosta pitkän aikavälin strategiaan, eurooppalaiseen ulottuvuuteen, vaikutusalaan, hallintoon ja toteutusvalmiuteen sekä esiteltiin laaja, noin sadasta ohjelmakokonaisuudesta koostuva kulttuuri- ja taiteellinen ohjelmasisältö. Hakukirjan virallinen versio toimitettiin englannin kielellä, mutta hakukirja on

julkaistu myös suomeksi.

Painettu 100-sivuinen Saimaa-ilmiö2026-hakukirja ojennettiin ensin kaikille maakunta- ja kaupunginjohtajille, jonka jälkeen se toimitettiin opetus- ja kulttuuriministeriöön annettuun määräaikaan mennessä, 23.4.2021.

Hakukirja on julkinen ja sen fyysinen versio on toimitettu kaikille hankkeessa mukana olleille tahoille. Hakukirja on nähtävillä pdf-versiona myös www.saimaailmio2026.fi -sivustolla.

3. Rakentaa yhteisiä konkreettisia toimenpiteitä ensimmäisessä hankkeessa luodun Saimaa-ilmiön raameissa ja kussakin kaupungissa vuosien 2022-2026 Saimaan kulttuuripääkaupunkiohjelmaksi.

Saimaa-ilmiön toimintamalli on alusta alkaen ollut toimijalähtöinen. Hanke on Savonlinnan ja koko Itä-Suomen kulttuuristrategian mukaisesti toiminut alustana ja koollekutsujana sekä ollut mukana tuomassa yhteen toimijoita, jotka osaltaan tai yhdessä synnyttivät hakukirjan konkreettisen ohjelmasisällön.

Näkyvin konkreettinen, hankkeessa syntynyt toimenpide on Saimaan Kulttuurin Unelmavuodet-konsepti, joka on vuosittain maakunnasta ja keskuskaupungista toiseen siirtyvä tapahtumasarja ja suunniteltu tukemaan ja esittelemään paikallista kulttuuria. Tapahtumasarja on jo parhaillaan menossa Mikkelissä vuoden 2022 ajan. Konsepti esittelee laajemmin kohdassa Toimenpidekokonaisuus 1: Saimaa-ilmiön sisältöjen kehittäminen.

Hankkeen aikana syntyi muitakin konkreettisia toimintamalleja, kuten Saimaa Skill Share Lab ja noin sata ohjelmakokonaisuutta, jotka on kirjattu Saimaa-ilmiö2026 -hakukirjaan. Moni konkreettinen toimenpide rakentui hakukirjan kulttuuriohjelman ympärille ja toteutuksen eteenpäin meneminen jäi odottamaan statuksen saamista. Koska kulttuuripääkaupunki-statusta ei tullut, konkreettisten toimenpiteiden lopullinen toteutus on kiinni niin maakuntaliittojen ja kaupunkien tahtotilasta ja mahdollisuuksista rahoittaa kulttuurihankkeita kuin kulttuurialan toimijoiden omasta aktiivisuudesta erilaisten rahoitusten etsimisessä hankkeisiin.

4. Käynnistää Savonlinnan kulttuuristrategian ja Itä-Suomen kulttuurin yhteistyöstrategian toteutus.

Itä-Suomen maakuntien ja kaupunkien yhteinen tahtotila kulttuuristrategiastyöstä kirjattiin ECoC-hakukirjaan muun muassa seuraavasti:

“Saimaa-ilmiö2026 on käynnistänyt kaikissa alueen keskuskaupungeissa ja maakunnissa sekä pienemmissä kunnissa positiivisen paineen oman kulttuuristrategiansa tekemiseen. On sovittu, että kaupunkien ja maakuntien omia kulttuuristrategioita rakennetaan osana Saimaan kulttuurin unelmavuosia, jotka itsenäisinä hankkeina kasvattavat alueemme kapasiteettia ja toimintavalmiutta kohti Savonlinnan kulttuuripääkaupunkivuotta 2026. “

Hakukirjaan kirjattu tahtotila muuttumassa konkretiaksi seuraavasti:

- Etelä-Karjalan maakunnan ja Lappeenrannan kaupungin kulttuuristrategia vuoteen 2027 on tehty ja hyväksytty vuonna 2020.
- Joensuun kaupungin kulttuuriohjelma vuosille 2021-2026 on tehty ja hyväksytty osaksi Joensuun kaupunkistrategiaa.

- Pohjois-Karjalan maakunnan kulttuuristrategiatyö on alkamassa keväällä 2022.
- Mikkelin kaupungin kulttuuristrategiaa valmistellaan osana käynnissä olevaa Mikkelin kulttuurin unelmavuotta.
- Etelä-Savon kulttuuristrategia vuosille 2022-2025 laaditaan osana Etelä-Savon maakuntaliiton koordinoimaa AKKU - Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa –hanketta ja liitetään osaksi Etelä-Savon maakuntastrategiaa.
- Kuopion kaupungin Kulttuuri-Kuopio-ohjelma kirjoitetaan vuonna 2022 ja liitetään osaksi Kuopion kaupunkistrategiaa, Hyvinvoiva Kuopio -ohjelman alaohjelmaksi.
- Pohjois-Savon kulttuuristrategia työstetään osana Kulttuuri kuulolla - kehittämistehtävää (Kuntien kulttuuritoimintalain 166/2019 6 §:n mukainen alueellinen kehittämistehtävä) 30.9.2022 mennessä.

Kuntien vaalikauden vaihtuessa syksyllä 2021 kaikissa maakunnissa, kaupungeissa ja kunnissa rakennettiin uudet maakunta-, kaupunki- sekä kuntakohtaiset strategiat. Syksyllä 2021 hanke lähetti vetoituksen kaikille maakuntien uusille päättäjille kulttuurin tärkeydestä ja sen näkymisestä maakunta- ja kuntastrategioissa ja toimenpideohjelmassa. Hanke antoi myös muita suosituksia ja lausuntoja taiteen ja kulttuurin puolesta.

Hankkeen toteuttamat konkreettiset toimenpiteet esitellään laajemmin raportin luvussa 4.2: kohdassa toimenpidekokonaisuus 2.

5. Vahvistaa Venäjä-yhteistyötä, yhteistyöprojekteja ja kulttuurivaihtoa.

Jo Saimaa-ilmion ensimmäisen hakukierroksen hakukirjassa alueemme erityiseksi vahvuudeksi ja erityispiirteeksi tunnistettiin vuosikymmeniä pitkä Venäjä-yhteistyö kulttuurin alalla. Yhteistyötä kulttuuritoimijoiden ja organisaatioiden kanssa vahvistettiin hankkeen aikana monella eri rintamalla. Kaupunkien omat ystävyyskaupungit ja yhteistyötahot Venäjän Karjalan ja Leningrad Oblastin alueella antoivat tukensa kulttuuripääkaupunkihankkeelle.

Hanke perusti erityisen Venäjä-tiimin hakukirjan kulttuuriohjelman vahvistamiseksi. Tiimi toimi erittäin aktiivisesti ja tunnisti hakukirjan kulttuuriohjelman taiteilijoiksi kymmeniä venäläisiä taiteen ammattilaisia. Lisäksi hakukirjan yhteistyökarttaan kirjattiin 17 venäläistä organisaatiota ja 10 kaupunkia. Erityisen vahva kulttuuriyhteistyö oli suunniteltu Pöytä rajan yli-, Uuden ajan ugrilaiset-, Orkesterisilta-, Lauteilla-kokonaisuuden sauna, saun, kyly, banja-, Lovet-, Sano Norppa- sekä Höyryvoimaa-ohjelmakokonaisuuksiin.

6. Laatia suunnitelma matkailun ympärivuotistamiseksi vetovoimaisten kulttuuritapahtumien avulla

Kulttuurimatkailu nähdään ruokamatkailun ohella nopeimmin kasvavana matkailun alana. Hankkeen aikana on monissa yhteyksissä noussut esille, että Itä-Suomella olisi toimijoidensa ansiosta mahdollisuudet menestyksekkääseen kulttuurimatkailun kehittämiseen ja vetovoimaisten kulttuuritapahtumien toteutukseen. Kulttuurimatkailun kehittyminen lisäisi myös alueiden toivomaa elinvoimaa ja vetovoimaa.

Monimuotoinen, vireä kulttuuri- ja taidekenttä muodostaa toimintaympäristön, joka houkuttelee niin uusia toimijoita kuin kulttuurinäkäisiä matkailijoita. Rakennamme uusia toimintamalleja ja tapahtumia kulttuuritoiminnan ympärivuotistamiseksi sekä yrityksille että muille toimijoille. Luomme siltoja ja uudistamme yhteistyötä esimerkiksi matkailuyritysten, erilaisten palvelutuottajien ja kulttuuripalveluiden välillä.

Hanketyönä laadittiin Savonlinnalle vuosikellon tapaan rakennettu, ympärivuotinen kulttuuritapahtumien sarja kulttuuripääkaupunkivuotta ajatellen. Suunnitelma on esitelty Kulttuuripääkaupunki-hakukirjan sivulla 34.

Vuosikello pitää sisällään pieniä ja suuria kulttuuritapahtumia, vuotuisjuhlia ja -perinteitä sekä uusia avauksia. Olisiko joku niistä uusi, vetovoimainen kulttuuritapahtuma?

Suunnitelman eteenpäin vieminen ja konkreettisen vuosikellon synnyttäminen vaatii paikallisten toimijoiden, organisaatioiden, julkisten tahojen, yksityisten tapahtumajärjestäjien ja viranomaisten pitkäjänteistä yhteistyötä ja sitoutumista.

Savonlinnan vuosikellon osalta toimijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa tärkein konkreettinen asian eteenpäin viejä olisi palkattu tuottaja, jonka rakentaisi vuosikellon ja tekisi koordinoimistyön.

7. Tuottaa hyvinvointia asukkaille ja aktivoita eri väestönosia.

Ensimmäisessä ECoC-hakukirjassa asetettiin tavoitteeksi, että kaikissa alueen maakunnissa on koordinoitu kulttuurihyvinvointiverkosto vuonna 2026. Tämä tavoite on tulevien hyvinvointialueiden syntymisen myötä jo toteutunut ja kaikissa maakunnissa on valmis kulttuurihyvinvointisuunnitelma.

Kulttuuri kuuluu kaikille. Se luo ja lisää tutkitusti hyvinvointia. Kulttuuritoimintaan osallistuminen tekijänä ja/ tai kokijana tukee ihmisen kokonaisyhyvinvointia ja osallisuuden kokemusta. Kulttuuri nähdään keskeisenä osana kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävää (laki kuntien kulttuuritoiminnasta §3).

Hankkeen viidellä toimenpidekokonaisuudella pyrittiin edistämään kulttuurien moninaisuutta, korostettiin niiden yhteisiä piirteitä ja vahvistettiin tunnetta kuulumisesta yhteiseen kulttuurialueeseen. Monipuolinen, yhdessä alueen toimijoiden kanssa suunniteltu kulttuuriohjelma tähtäsi kulttuuritarjonnan laventamiseen, monenlaiset rajat ylittävään yhteistyöhön, kulttuurin saavutettavuuden parantamiseen ja osallisuuden tunteen lisääntymiseen.

8. Luoda edellytyksiä kulttuuriyrittäjyydelle

Saimaa-ilmion toimijalähtöinen toimintamalli antoi tilaa kaikenlaisille kulttuuritoimijoille. Hanke halusi osaltaan mahdollistaa mahdollisimman monen kulttuuritoimijan osallistumisen hankkeen konkreettisiin toimenpiteisiin ja hyödynsi ostopalveluissaan laajasti kulttuuriyrittäjien työpanosta. Pandemia-aikana Saimaa-ilmio-hankkeen mahdollistamat työtilaisuudet olivat taiteilijoille ja kulttuuriyrittäjille erityisen tärkeitä.

Hankkeessa, kuten kulttuuripääkaupunkihakukirjassa sitouduttiin reilun taiteen manifestiin, jossa painotetaan taiteilijoiden oikeutta toimeentuloon. Hanke toimi Reilun taiteen manifestin arvojen mukaisesti: pelkällä näkyvyydellä ei saa hyvän elämän edellytyksiä, vaan

taiteilijan tulee saada palkkaa tehdystä työstä.

Kulttuuripääkaupunkistatuksen saaminen olisi ollut erityisen tärkeää juuri itäsuomalaisen kulttuuriyrittäjyyden kannalta. Laajan kulttuuri- ja taideohjelman tuomat työtilaisuudet olivat alueen kulttuuritoimijoille ja -yrittäjille näkymä tulevaisuuteen – että kulttuuri ja taide voi olla ammatti ja elinkeino myös harvaan asutussa Itä-Suomessa. Vaikkei statusta saatu, on erityisen tärkeä pitää kiinni yhdessä samasta näkymästä, ja nähdä ala mahdollisuutena koko itäsuomalaisen elinvoiman kannalta.

Kulttuuriyrittäjyys ei ole useinkaan paikkasidonnaista. Taiteilijat ovat tottuneet liikkumaan ja viemään taiteensa kokijan luo. Siksi esimerkiksi hakukirjassa esiteltujen Tilaa taiteelle- ja Residenssiverkosto Urban meets rural-kokonaisuuksien ottaminen käyttöön ja taiteilijoiden sijoittuminen tätä kautta alueelle, tukisi uutta kulttuuriyrittäjyyttä alueellamme.

Myös kaupunkien ja maakuntien kulttuurimyönteinen ilmapiiri ja kulttuurista puhuminen vaikuttavat vahvasti kulttuuriyrittäjyyden edellytyksiin. Esimerkiksi Savonlinnaan muutti hankkeen aikana useita ammattitaiteilijoita ja kaupunkiin perustettiin luovien alojen ammattilaisten verkosto.

9. Saattaa kulttuuritoimijat yli maakunnalliseen yhteistyöhön keskenään ja matkailutoimijoiden kanssa. Järvi-Suomen maakunnat ja kaupungit ovat vuosien ajan toimineet aktiivisesti matkailun kehittämisessä ja markkinoimisessa Lakeland Finland -yhteistyössä.

Itäsuomalainen kulttuuri ja taide on ainutlaatuista. Taiteen ja kulttuurin tekijät ovat tottuneet toiminaan itsenäisesti, jopa yksin, ja ovat usein liian vaatimattomia. Vapaan kentän toimijoita on vähän.

Kun Saimaa-ilmiö2026 aloitti kulttuuripääkaupunki-hakuprosessinsa, ensimmäinen ja tärkein tehtävä oli saada kulttuuritoimijat innostumaan asiasta. Ilman laajaa paikallisten kulttuuritoimijoiden mukanaoloa ei voinut syntyä uskottavaa kulttuuripääkaupunkihakemusta.

Saimaa-ilmiön toimintatapa oli erilainen ja uusi. Ensimmäinen hankevaihe kokosi kulttuuritoimijoita yhteen ideanuotta-työpajoihin ja alueellisiin toimijatapaamisiin, työpajoihin ja hautomoihin. Toimijoita ei kutsuttu koolle tilaisuuksiin kuulemaan valmiita suunnitelmia vaan kulttuuritoimijat pääsivät kertomaan itse, millaisia tapahtumia, millaista kulttuuria ja taidetta ja kenen kanssa he tuottaisivat. Syntyi ensimmäisiä yhteistä hankkeita ja projekteja.

Kulttuuritoimijoiden yhteistyö

Jatkohankkeen henkilöstöllä oli tehtävänä mittava pohjatyö taide- ja kulttuuritoimijakentällä saadakseen toimijat laajasti innostumaan uudenlaisesta toimintatavasta. Laaja toimijakentän tavoittaminen, kuuleminen ja yhteistyöverkoston muodostaminen mahdollistui hankkeessa työskentelevien viiden alueellisen koordinaattorin ansiosta. Koordinaattorit tunnustivat ja tunsivat maakuntiansa toimintatavat, toimijat ja uudet tekijät. He huolehtivat taiteen ja kulttuurikentän toimijatapaamisista ja mahdollistivat suorat yhteydet paikallisiin taiteilijoihin. Myös hankkeen näkyvä viestintä auttoi toimijoiden yhteen

tuomisessa ja mukaan innostamisessa.

Hankkeen tehtävä oli tuoda toimijoita yhteen ja sytyttää yhdessä tekemisen palo. Tähän tarvittiin kymmeniä ohjelmasisältöihin ja alueelliseen yhteistyöhön keskittyviä työpajoja, toimijatapaamisia ja keskustelutilaisuuksia jokaisessa maakunnassamme ja monissa kaupungeissamme. Tilaisuudet järjestettiin pandemiatilanne huomioon ottaen joko fyysisinä tapaamisina tai virtuaalisina Teams- ja Zoom-yhteyksien kautta. Virtuaalisten tapaamisten järjestäminen mahdollisti laajan, paikkariippumattoman osanoton hankkeen tilaisuuksiin. Tämä auttoi myös ylimaakunnallisten toimijatapaamisten ja konkreettisen yhteistyön syntymisessä.

Jatkohankkeen muutostavoitteena oli saada kulttuuritoimijat vastaavanlaiseen ylimaakunnalliseen yhteistyöhön kuin matkailualan kehittämistoimenpiteenä on tehty, sekä samalla löytää yhteistyömalli matkailutoimijoiden kanssa.

Kulttuuritoimijat löysivät useita ylimaakunnallisia toimintamalleja hankkeen aikana. Syntyi hankkeita esimerkiksi maakuntia kiertävistä tapahtumista ja festivaaleista, vapaiden kulttuuritilojen yhteistuotannoista, mestari-kisälli-toiminnasta ja maailman suurimmasta lastenkulttuurifestivaalista. Muutos lähtötilanteeseen verrattuna on suuri. Monen kulttuuritoimijan toiminta-alue on nyt koko Itä-Suomi.

Kulttuuri- ja matkailutoimijoiden konkreettista sisällöllistä yhteistyötä ei ehtinyt syntyä kulttuuripääkaupunkihauksen aikana, mutta kaikki tehty työ on ollut hyvä pohja tulevaan. Yhteistyötä päästään rakentamaan Saimaan alueen European Region of Gastronomy-haussa, jossa päämääränä on kehittää ruoka- ja kulttuurimatkailua alueellamme.

10. Varmistaa kulttuuripääkaupunkiprosessin toteutusvalmius

Kulttuuripääkaupunkiprosessin toteutusvalmiutta valmisteltiin ja varmisteltiin hankkeen aikana laajasti. Kulttuuripääkaupunkihauksella ja hankkeella oli rahoittajakaupunkien ja maakuntien poliittinen tuki. Vuoropuhelu maakuntajohtajien, kaupunginjohtajien, maakuntavaltuustojen ja –hallitusten sekä kaupungin hallitusten kanssa oli jatkuvaa. Hanke esiteltiin Itä-Suomen valtuuskunnalle sekä muille alueen maakunnallisille valtuuskunnille.

Myös muut Itä-Suomen kunnat sitoutuivat kulttuuripääkaupunki-hakuun vahvasti. Keskuskaupunkien ja Savonlinnan lisäksi alueen 27 muuta kuntaa sitoutui hakuun omalla lisärahoituksellaan. Alueen kauppakamarit, Itä-Suomen Unioni ry, matkailuorganisaatiot, kaikki oppilaitokset ja monet yritykset osoittivat sitoutumisensa ja tukensa hankkeelle. Kulttuuripääkaupunkivuoden budjettia saatiin kasvatettua hankkeen aikana 20 miljoonasta 28 miljoonaan euroon. Budjetin vahvistumiseen vaikutti myös tehty strategia yksityisten rahoittajien mukaan saamiseksi sekä alustava suunnitelma hankkeista ja oppilaitosyhteistyöstä.

Hakukirjaan kirjattiin myös kaupunkien omat, vuosina 2020–2025 toteutettavat kulttuurin infrastruktuurihankkeet. Vaikka ne olivat kulttuuripääkaupunkitoiminnasta riippumattomia, hankkeet antoivat osaltaan kuvan alueen valmiuksista toteuttaa alueella niin suuria kuin pieniä ohjelmia ja tapahtumia.

Budjetti ja toteutusvalmius on esitelty laajemmin ECoC-hakukirjan osassa 5: Hallinto.

11. Käynnistää Saimaa-ilmiön tutkimus ja evaluointi.

Tärkeä osa ECoC-prosessia on kulttuuripääkaupunkien oma evaluointi, josta on tullut pakollinen vaatimus EU:n taholta vuosien 2020–2033 kulttuuripääkaupungeille.

Vaatimukseen viitaten hanke laati toisen hakukierroksen hakukirjaan laajan tutkimus- ja evaluointiohjelman, jota olisi kulttuuripääkaupunki-statusen myötä alettu toteuttaa suunnitelman mukaisesti.

Koska Savonlinna ei saanut kulttuuripääkaupunki-statusta, tutkimus- ja evaluointiohjelmaa tältä osin ei käynnistetä.

Tarkemmat toteutetut toimenpiteet on avattu tämän raportin luvussa 4.2

Toimenpidekokonaisuus 5.

12. Toteuttaa vaikuttavaa, ennakkoluulotonta ja rohkeaa viestintää ja markkinointia.

Saimaa-ilmiö sai näkyvyyttä ja tunnettuutta kansallisesti ja myös kansainvälisesti erinomaisen ja monipuolisen viestinnän kautta. Riittävä budjetointi viestintään sekä Visit-organisaatioiden ja ylimaakunnallisen viestintätiimin kanssa tehty yhteistyö antoi hankkeen viestinnälle mahdollisuudet toteuttaa erilaisia viestintä- ja markkinointitempauksia. Hankkeen viestintä oli monikanavaista ja sen tuottamat videot, lehtimainokset ja sometempaukset saivat laajaa huomioita. Hankkeen aikana lähetettiin esimerkiksi lähes 40 tiedotetta e-pressin kautta. Some-kanavista käytössä olivat Twitter, Facebook ja Instagram, jotka saivat tuhansia aktiivisia seuraajia. Viestintä vahvisti yhteisöllisyyttä ja kokosi esimerkiksi kulttuuripääkaupunki-valintapäivän kisakatsomoihin laajan yleisön.

Hankkeen viestinnän tarkemmat toimenpiteet on avattu raportin luvussa 4.2

Toimenpidekokonaisuus 3.

13. Lisätä Itä-Suomen elinvoimaa, taloudellista toimeliaisuutta ja matkailua

Kulttuuripääkaupunkihau ja sitä kautta syntyneen alueellisen ja valtakunnallisen näkyvyyden voidaan sanoa lisänneen koko Itä-Suomen elinvoimaa. Hankkeen taloudelliset vaikutukset ovat kohdistuneet harkitusti Itä-Suomeen. Ostopalvelut ja kilpailutukset kohdistettiin ja palvelut hankittiin mahdollisuuksien mukaan alueen yrityksiltä.

Väestötappio on koko itäisessä Suomessa suuri ja Etelä-Savossa koko maan suurinta. Vuonna 2020 kehitys alkoi kuitenkin kääntyä ja 2021 valtaosa Etelä-Savon kunnista oli muuton osalta plussalla. Parhaiten muuttajia maakunnassa on vetänyt puoleensa Savonlinnan seutu, jonne muutti vuoden 2021 tammi-syyskuussa peräti 200 henkilöä enemmän kuin sieltä pois. Savonlinnassa on menossa hyvä kehityssuunta yritysten, ammattikorkeakoulun opiskelijamäärän sekä Teknologiapuiston kasvun myötä. Itä-Suomi, ja erityisesti Savonlinna, on saanut vuodesta 2019 saakka yhteisen Saimaa-ilmiön kautta runsaasti positiivista

näkyvyyttä. Myös muista Itä-Suomen maakunnista on kuulunut positiivisia uutisia muuttovoitosta.

Euroopan kulttuuripääkaupunkikisassa mukana oleminen mahdollisti Itä-Suomelle kahden, budjeteiltaan ja toimenpiteiltään vaikuttavan kulttuuri- ja taidehankkeen toteutumisen. Haku haastoi Itä-Suomen maakunnat, kaupungit, kulttuuritoimijat, eri organisaatiot sekä hankkeen henkilöstön laajaan kehitysohjelmaan. Kilpailuun osallistuminen ja toiselle hakukierrokselle pääseminen synnytti konkreettisen yhteisen päämäärän, jota kohti edettiin ja päästiin vain toimimalla ja kehittämällä yhdessä.

Hankkeen viisi toimenpidekokonaisuutta olivat erittäin tavoitteellisia huomioon ottaen hankkeen kesto ja maailmanlaajuinen Covid19-pandemiatilanne. Siksi voidaan sanoa, että hanke onnistui sille kirjatuissa tavoitteissa erittäin hyvin. Hankesuunnitelmassa esiin nostetut konkreettiset tavoitteet onnistuttiin toteuttamaan niin hyvin, kuin se kulttuuripääkaupunkihauksen aikataulun, pandemian ja sen myötä tulleiden matkustusrajoitusten, etätyön tekemisen ja kulttuuri- ja tapahtuma-alan sulun myötä oli mahdollista. Sitoutunut hankehenkilöstö, kaupunkien ja maakuntien tuki ja onnistunut, vaikuttava viestintä vaikuttivat osaltaan hankkeen tuloksiin.

Kansainvälinen asiantuntijaraati kiitti omassa ECoC-raportissaan muun muassa Saimaa-ilmion strategiatyötä ja piti kulttuuri- ja taideohjelmaa runsaana, osallistavana ja monipuolisena sekä uskoi, että kaupunki ja alue olivat vahvasti sitoutuneet toteuttamaan hankkeen ja tekemään siitä toteuttamiskelpoisen. Kehittämisen varaa olisi ollut ennen kaikkea ollut eurooppalaisessa ulottuvuudessa sekä hallinnossa, erityisesti taloussuunnitelman laadinnassa ja alueen omassa rahoitusosuudessa suhteessa valtion rahoitukseen.

Paneeli kannusti kaupunkia jatkamaan laaja-alaisen kulttuurikaupunkistrategiansa kehittämistä ja toteuttamista sekä lisäämään alueiden välistä yhteistyötä sekä kumppanuuksia ja samalla kohottamaan eurooppalaista profiiliaan erilaisten yhteistyömuotojen avulla.

4.2 Mitä välittömiä tuloksia hankkeella saatiin aikaan? Mitä vaikutuksia tuloksilla on?

Hankkeen välittömät tulokset syntyivät viiteen toimenpidekokonaisuuteen kirjattujen toimenpiteiden kautta:

Toimenpidekokonaisuus 1: Saimaa-ilmion sisältöjen kehittäminen

Toimenpidekokonaisuus 1 piti sisällään ECoC-hakukirjan täydentämisen toiselle hakukierrokselle, Saimaan kulttuuripääkaupunkivuosien eli kulttuurin nelmavuosien kiertävän toimintamallin suunnittelun ja valmistelun vuosille 2022-2026 sekä Mikkelin kulttuurin nelmavuoden 2022 suunnittelun ja kansainvälisen yhteistyön benchmarking- ja verkostoitumismatkat.

Saimaan kulttuurin unelmavuodet

Saimaa-ilmiossa rakennettiin yhteisiä konkreettisia toimenpiteitä Saimaan kulttuurin unelmavuosien kiertävän toimintamallin 2022-2026 toteuttamiseksi. Mikkelin kulttuurin unelmavuodet 2022 käynnistävät taide- ja kulttuuritapahtumien hankkeen, jota jatkavat Joensuu 2023, Lappeenranta 2024, Kuopio 2025 ja Savonlinna 2026 omilla unelmavuosihankkeillaan. Kaupungit ovat sopineet yhteistyömallista, jossa hyvät käytänteet siirtyvät eteenpäin unelmavuosien välillä, ja rakennettua brändiä ja verkkosivuja voidaan käyttää tulevina vuosina kaupungilta toiselle. Myös muiden kuin keskuskaupunkien on mahdollista käyttää konseptia vuoden 2026 jälkeen.

Yhteissuunnittelun tuloksena toiminnan nimi vaihtui ensimmäisessä ECoC –hakukirjassa esitellystä Saimaan kulttuuripääkaupungista Kulttuurin unelmavuositoiminnaksi ja sen kansainvälinen ulottuvuus pidettiin ECoC -toimintana, kun taas paikallisen osaamisen esiin nostaminen sidottiin vahvasti kaupungin toimintaan. Mikkelin vuonna 2022 toteutettavan kulttuurin unelmavuoden ideointi aloitettiin jo edellisen hankkeen aikana ja sitä jatkettiin tiiviissä yhteistyössä Mikkelin kaupungin ja Etelä-Savon maakuntaliiton kanssa.

Mikkelin kaupunki lähti valmistelemaan omalle vuodelleen hanketta 2020 vuoden lopulla. Hanke alkoi 1.1.2021 ja hankejohtaja aloitti työnsä saman vuoden huhtikuussa. Sisältöä suunniteltiin useissa yleisölle avoimissa työpajoissa sekä avoimen nettilomakkeen kautta. Etelä-Savon aluekoordinaattori on ollut tiiviisti mukana Mikkelin Kulttuurin unelmavuosihankkeen kehittämisessä ja toiminnassa sekä toiminut hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana.

Toimintamallin kehittämisessä myös Saimaa-ilmion vetämällä ylimaakunnallisella verkostolla oli suuri rooli. Kulttuurin unelmavuosiverkosto kokoontui Teamsin välityksellä hankkeen aikana yhteensä kolme kertaa. Kaikista kaupungeista oli mukana nimetty edustaja. Yhteistyöverkosta vetivät aluekoordinaattorit Minna Valonen ja Anu-Anette Varho. Tilaisuuksissa esiteltiin kaupunkien suunnitelmia ja kehitettiin tulevaa yhteistyön toimintamallia. Jokaiseen tilaisuuteen oli myös kutsuttu taiteen ja kulttuurin asiantuntijavierailijoita mm. Nuorikulttuuri ja Taiteen edistämiskeskus. Kulttuurin unelmavuosi-verkosto on sitoutunut jatkamaan toimintaansa. Ensimmäisenä verkoston toimintaa vetää Mikkelin vuonna 2022. Saimaa-ilmio2026 -hankkeen koostama materiaali on luovutettu Mikkelin kaupungin Kulttuurin unelmavuosihankkeelle.

ECoC-hakukirjan täydentäminen toiselle hakukierrokselle

Hankkeen aikana työstettiin ja täydennettiin 100-sivuinen hakukirja kulttuuripääkaupunkihauun toiselle kierrokselle Saimaa-ilmion hanketiimin, Sillanrakentajat-työryhmän ja ylimaakunnallisten tiimien voimin.

Täydentämisessä huomioitiin asiantuntijaraadilta ensimmäisestä hakukirjasta saatu palaute ja sen kehitysehdotukset. Varsinaisesta kirjoitustyöstä vastasi hankkeeseen palkattu hakukirjan kirjoittaja, ja graafinen ilme valokuvineen sekä taitto hankittiin ostopalveluna. Evaluoinnin sisältöä oli suunnittelemassa UEF:n hallinnoiman hankkeen kautta kahden työntekijän työpanos.

Luku 1 “Panos pitkä aikavälin strategiaan”

rakennettiin yhteistyössä projektitiimin ja Sillanrakentajien kanssa. UEF:n asiantuntijat olivat oleellisessa osassa evaluointisuunnitelman laadinnassa. Suunnitelman tekemisessä hyödynnettiin

ensimmäisessä hakuvaiheessa teetätettyä Social Return of Invest (SROI)-analyysiä, jonka avulla arvioitiin kulttuuripääkaupunkihankkeen sosiaali-, terveys- ja ympäristövaikutuksia.

Luku 2 “Kulttuuri- ja taiteellinen sisältö”

Työn pohjana toimi hakukirja 1:n ohjelmarunko, pääteemoinaan Veden voimalla, Yhdistävillä silloilla ja Itäisellä ilolla. Taide- ja kulttuuriohjelman pääteemojen nähtiin olevan vahvoja, joten niitä lähdettiin kehittämään, laajentamaan ja syventämään yhdessä taiteellisen tiimin ja Venäjä-tiimin kanssa. Ohjelmasisältöjen tuottamisen kautta syntyi kulttuuritoimijoiden ja taidelaitosten ylimaakunnallinen verkosto. Vetovastuu ohjelmasisältöjen valmistumisesta oli hankejohtajalla ja aluekoordinaattoreilla.

Taiteellinen tiimi

Taiteellinen tiimi perustettiin joulukuussa 2020 vahvistamaan Saimaa-ilmiön ECoC-hakukirjan luvun 2 Kulttuuri- ja taiteellinen sisältö -kokonaisuutta sekä tuomaan ja vahvistamaan eurooppalaista ulottuvuutta hankkeen ohjelmasisältöihin. Kukin aluekoordinaattori tunnisti ja ehdotti omalta alueeltaan tiimin jäseniksi useampia taiteellisessa työssä meritoituneita pitkän linjan taiteilijoita tai asiantuntijoita. Sillanrakentajat ja ohjausryhmä suorittivat lopullisen valinnan huomioiden jäsenten taiteellisen osaamisalueen, alueellisen jakauman ja sukupuolijakauman.

Tiimi paneutui kulttuuri- ja ohjelmasisältöön teemoittain ja tarkasteli ohjelmaa myös kokonaisuutena. Erityisesti tiimiltä toivottiin asiantuntemusta eurooppalaisten taitelijoiden ja taiteilijaryhmien nimeämisessä sekä festivaalien ja tapahtumien yhteistyömahdollisuuksien tunnistamisessa. Taiteellinen tiimi kokoontui Teamsin kautta tammi-maaliskuussa 2021 viisi kertaa. Tiimin jäsenet tekivät myös itsenäistä työtä kaikkien kolmen teeman ympärillä.

Tiimin asiantuntijajäseninä toimivat kuvanveistäjä **Reetta Gröhn-Soininen** (Pohjois-Karjala), humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori **Juha Iso-Aho** (Etelä-Karjala), säveltäjä ja luova yrittäjä **Markus Pesonen** (Etelä-Savo), suunnittelija ja kulttuurialan yrittäjä **Pauliina Rundgren** (Etelä-Savo) ja Anti-festivaalin taiteellinen johtaja **Johanna Tuukkanen** (Pohjois-Savo). Projektitiimistä toimintaa koordinoi hankejohtaja Sari Kaasinen sekä hakukirjan kirjoittaja Anne Leinonen.

Venäjä-tiimi

Ensimmäisestä hakukirjasta saadun palautteen perusteella taiteelliseen sisältöön haluttiin tuoda vahvasti mukaan myös raja ja hyödyntää alueen taiteilijoiden vuosikymmeniä jatkunut Venäjä-yhteistyö. Erityinen Venäjä-tiimi perustettiin, koska ECoC-raati toivoi ensimmäisen hakuvaiheen palautteessaan seuraavaa: “Eurooppalainen ulottuvuus rajoittuu käytännössä Pohjoismaihin, Itämeren alueeseen ja Venäjään. Hakemuksessa korostuukin alueen erityinen sijainti rajavyöhykkeenä idän ja lännen välillä. Näitä yhteyksiä tulisi kehittää lisää ja integroida ne seuraavassa vaiheessa kulttuuri- ja taideohjelmaan”.

Venäjä-tiimin tehtävänä oli tuoda Saimaa-ilmiön hakukirjan ohjelmasisältöihin venäläisiä yhteistyötahoja sekä sisältötuotannon partnereita. Tiimin jäsenet valittiin avoimen kilpailutuksen avulla.

Tiimi teki töitä intensiivisesti hankejohtajan koordinoimana ajalla tammikuu – huhtikuu 2021. Tiimin laajan ja ansiokkaan työn tuloksena hakukirjan kulttuuri- ja taiteellinen sisältö -kokonaisuuden kolmen pääteeman alle kutsuttiin mukaan kymmeniä venäläisiä, baltialaisia tai suomalais-ugrilaisia

taitelijoita. Lisäksi tiimin työn tuloksena hakukirjassa voitiin esitellä 10 venäläistä yhteistyökaupunkia, yli 20 organisaatio- tai instituutiotason toimijaa Venäjältä, esimerkiksi Hanti-Mansian Luonnon ja ihmisen museo, The National Museum Velikiy Novgorod ja Pietarin Suomi-instituutti.

Venäjä-tiimi rakensi siltoja, kartoitti ja loi keskusteluyhteyden hankkeelle laajan venäläisen toimija- ja taiteilijaverkoston kanssa. Kontaktit ovat vahvat ja niitä voidaan hyödyntää jatkohankkeissa.

Asiantuntijatiimin kokoonpano: kulttuurituottaja **Anna Brück**, joka on toiminut ja työskennellyt laajasti Pietarissa ja muualla Venäjällä, tuottaja/festivaalijohtaja **Katri Lätt**, joka johtaa Mustan ja Valkoisen-teatterifestivaalia ja jolla on laajat yhteydet venäläisiin teattereihin ja taiteilijoihin, sekä petroskoinen muusikko, toimittaja ja kirjailija **Arto Rinne**.

Luku 3 “Eurooppalainen ulottuvuus”

Luvun 3 ytimessä olivat eurooppalaisten yhteistyökumppanien kanssa suunnitellut sisältöhankeet ja taiteilijavaihdot.

Hakukirjaamme kirjattiin, että eurooppalaisen ulottuvuuden painopiste oli konkreettisesti: *yhteistyösopimuksia tärkeämpää on käytännön yhteistyö taiteilijoiden, järjestöjen ja organisaatioiden välillä.*

Hanke rakensi yhteisiä sisältöjä 21 Euroopan kulttuuripääkaupungin tai ECOC-kandidaatin kanssa sekä 33 muun kansainvälisen alueen tai kaupungin kanssa.

Hakukirjan eurooppalaista ulottuvuutta ja sisältöjä vahvistettiin **Saimaa-ilmiö Goes Bauhaus** - verkkopohjaisten työpajojen avulla. Hanke oli ensimmäinen toimija, joka tarttui ensimmäisenä maailmassa Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen lokakuussa 2020 esittelemään ja lanseeraamaan aloitteeseen The New European Bauhaus. Kyseessä oli ympäristö-, talous- ja kulttuurisektoreita yhdistävä aloite, joka pyrkii kokoamaan yhteen suunnittelun, kestävän kehityksen, saavutettavuuden ja investointien näkökulmia. Aloitteen avulla voidaan kehittää kohtaamispaikka, keskusteluforum, kokeilulaboratorio ja kiihdyttämö, joka kokoaa yhteen mm. arkkitehdit, insinöörit, tutkijat, opiskelijat, taiteilijat, muotoilijat ja kansalaiset.

Kaikille avoimet Bauhaus-työpajat toteutettiin yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun ja Europe Directin kanssa, jotka vastasivat työpajojen teknisestä toteutuksesta ja sisältöjen suunnittelusta. Itä-Suomen alueen elinkeinoelämän, taiteen ja kulttuurin ammattilaista sekä tutkimus- ja oppilaitosten edustajaa kokoontuivat yhteen kolme kertaa kokonaisen päivän ajaksi 20.11.2020, 16.12.2020 ja 14.1.2021. Osallistujia kolmessa erillisessä työpajassa oli noin kolmesataa.

Bauhaus-työpajoissa rakennettiin Saimaa-ilmiö2026:n kulttuurisen kestävyyskonsepti, joka mahdollistaa kulttuurisisältöjen kautta kaikille avoimen ja osallistavan kestävä elämäntavan. Saimaan aluetta visioitiin luovien alojen ekosysteeminä. Samalla yhteiskehitettiin teemoitetut tulevaisuusnäkymät tavoitteiksi ja liitettiin ne Agenda2030:n kestävä kehityksen indikaattoreihin. Konseptia esiteltiin mm. Muotoilualan asiantuntijajärjestö Ornamon jäsenistölle sekä Arctic Design Week -tapahtuman Arctic AHA! -webinaarissa

Luku 4 “Vaikutusala”

Luku 4 käsitteli Saimaa-ilmiön vaikutusala ja vastasi kysymyksiin paikallisen väestön ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden osallistumisesta, saavutettavuudesta sekä strategiasta yleisöpohjan laajentamiseen. Saimaa-ilmiö2026 syntyi Itä-Suomen maakuntien yhteisestä ymmärryksestä ja visiosta: meidän on yhdistettävä voimamme, jotta pärjäisimme tulevaisuudessa. Visio kiteytyi ymmärrykseen muutoksen tärkeydestä ja mahdollisuudesta. Muutos ja yhteinen tahtotila syntyy paikallisympäryksestä, yhteisöllisyydestä ja osallisuuden tunteesta. Kulttuurin voima on suuri – se voi muuttaa kaiken.

Itä-Suomen haaste on saavutettavuus. Kulttuuripääkaupunkihankkeessa suurin haaste saavutettavuuden osalta olivat fyysiset välimatkat. Kuinka tavoittaa ja saada alueelle ne kansainväliset ja kansalliset matkailijat, jotka jäävät Suomeen tullessaan suoraan pääkaupunkiseudulle tai menevät Lappiin. Tai kuinka viedä kulttuuria syrjäkylille ja kuinka saada harvaanasuttujen alueiden asukkaat kulttuurin ääreen.

Saimaa-ilmiön hakurajaan ideoitii yhteistyössä Itä-Suomen Leader-yhdistysten kanssa alueen pienille toimijoille suunnattua, ketterää rahoitusta tapahtumien ja toiminnan järjestämiseen. Malli esiteltiin jo ensimmäisessä hakurajassa ja se saikin kansainväliseltä raadilta erittäin positiivista palautetta. Tavoitteena oli mahdollistaa 150 pienempää tapahtumaa ja innostaa näin alueen toimijoita aktiivisempaan rooliin myös ruohonjuuritason ohjelmasisältöjen tuottamisessa. Hanke järjesti yhteisiä suunnittelutilaisuuksia Leader-yhdistysten kanssa, jotta voitiin löytää uusia tapoja mahdollistaa myös laajempia hankekokonaisuuksia, jotka voisivat työllistää kulttuurialojen ammattilaisia. Keskustelujen ja ideoinnin pohjalta löytyi mahdollisuus esimerkiksi Suomen Kulttuurirahaston kaltaisen yksityisin varoin toimivan säätiön avustuksen hyödyntämiseen omarahoituksena. Yhteistyön tuloksena Itä-Suomen Leader-yhdistysten strategioihin saatiin maininta Saimaa-ilmiö2026 yhteistyöstä ja toiminnasta. Etelä-Savon Leader-yhdistysten kanssa jatkettiin myös erillisen teemahaun ideointia yhteistyössä AKKU-hankkeen kanssa (esiteltä laajemmin kohdassa TP2). Myö taataan -rahoituksen yhteydessä ideoitii myös kansalaisia osallistavaa joukkorahoitusta.

Luvussa 4 etsittiin ratkaisua kysymykseen, kuinka Saimaa-ilmiö pystyi laajentamaan yleisöpohjaansa, lisäämään osallisuutta sekä tavoittamaan ja osallistamaan ne ihmiset, joille niin kutsuttu normaali kulttuurikäsitys ei ollut se omin. Alkuvuodesta 2021 tehdyn tutkimuksen mukaan vaikeimmin tavoitettava kohderyhmä Saimaa-ilmiölle oli keski-ikäiset ja vanhemmat miehet. Osallisuuden tunne syntyy, kun ihmisen kohdataan, ja kohdellaan aina tasavertaisena, ei esimerkiksi vähemmistöryhminä, vanhuksina tai maahanmuuttajina, vaan aina yksilönä. Osallisuutta Saimaa-ilmiössä käsitteli erityinen Osallisuutiimi.

Osallisuustiimi

Osallisuustiimin tehtävänä oli osallistua ECOC-hakurajan luvun 4, eli vaikutusalan sisällön tuottamiseen sekä tarkastella koko hanketta osallisuuden ja inklusiivisuuden näkökulmasta. Tiimi pohti kokemusasiantuntijuuden ja aineettoman kulttuuriperinnön sisältöjä sekä suunnitteli vapaaehtoishjelman organisoinnin sekä osallisuuteen ja saavutettavuuteen liittyvää koulutusta osaksi Saimaa Skill Share Labin toimintaa. Tiimi pohti erilaisten vähemmistön, kuten senioreiden ja maahanmuuttajien osallistamista taiteen tekijöitä sekä kävi hakurajan ohjelmasisällön läpi tehden ehdotuksia sisältöihin osallisuuden kasvattamiseksi sekä pohtien kulttuurisen osallistumisen

käytänteiden luomista. Osallisuustiimin jäsen Arlene Tucker osallistui raadin esittelytilaisuuteen Helsingissä 31.5.2021 ja vastasi tilaisuudessa osallisuutta käsitteleviin kysymyksiin.

Osallisuustiimin jäsenet valittiin asiantuntijakilpailutuksen kautta helmikuun alussa. Tiimi työskenteli helmi-maaliskuussa 2021 tavaten yhteensä 8 kertaa Teamsin välityksellä. Tiimin asiantuntijoina toimivat osallisuustaitelija-kouluttaja **Arlene Tucker** ja kuvataiteilija ja taidekasvattaja **Mari Liimatainen** sekä lavarunoilija **Jonna Nummela**. Tiimin toimintaa koordinoi aluekoordinaattori Mona Taipale.

Toimenpidekokonaisuus 2: Savonlinnan kulttuuristrategian toteutuksen käynnistäminen

Hankkeessa käynnistettiin Savonlinnan kulttuuristrategian ja Itä-Suomen kulttuurin yhteistyöstrategian toteutus monin erilaisin toimin. ECoC -hakuprosessiin liittyvä osallistava toiminta ja yhteistyöverkostojen vahvistaminen tukivat osaltaan kulttuuristrategian kolmen ulottuvuuden käyttöönottoa:

- Kaupunki alustana
- Tunnistaminen ja tunnustaminen
- Uusi yhteistyö ja itäsuomalaiset verkostot

Saimaa-ilmiön hanketiimi osallistui aktiivisesti keskusteluun maakunta- ja kuntastrategioista saadakseen taiteen ja kulttuurin näkyville tulevissa suunnitelmissa. Tilaisuudet ja toiminta pyrittiin hankkeessa järjestämään alueiden toimijoita yhdistäen ja mahdollisimman helposti saavutettavasti (yhteiset työpajat, hautomot, verkossa järjestettävät tilaisuudet, striimatut tapahtumat). Aluekoordinaattorit toimivat keskeisenä linkkinä kaupunkien ja maakuntien eri toimialojen, kulttuuritoimijoiden sekä hankkeen välillä. Hanke tuotti myös Kulttuurin kiihdytin -työpajamateriaalin, jonka avulla voidaan virittää yhteiseen kehittämiseen ja keskusteluun. Tavoitteena on löytää yhteinen näkemys tavoitteista ja toimenpiteistä, joilla taiteen ja kulttuurin asemaa voidaan vahvistaa omassa kunnassa. Pohjana työlle toimii Itä-Suomen yhteinen haku Euroopan kulttuuripääkaupungiksi ja sen prosessin aikana syntyneet suunnitelmat ja asiakirjat.

Yksi tärkeimmistä perinnöistä tulevalle on Saimaa-ilmiön nostattama kulttuurin merkitykseen ja työllistävyyteen kiinnittyvä huomio. Kulttuuri on nyt osa kaikkien Itä-Suomen maakunta- ja kaupunkistrategioiden visioita ja strategisia toimenpiteitä, kun se kirjattiin näkyvästi alueiden uusiin, juuri käyttöön otettuihin maakunta-, kaupunki- ja kuntastrategioihin. Kun kulttuuri on osa strategian toimenpideohjelman, sitä varten syntyy myös mittareita, jolla kulttuurin tuomia vaikutuksia voidaan mitata. Tämä tekee niin kulttuurin itsessään, sen tuomat hyvinvointivaikutukset kuin kulttuuriyrittäjyyden kautta tulevat vaikutukset näkyviksi.

ECoC -hakuprosessiin liittyvä osallistava toiminta ja yhteistyöverkoston vahvistaminen

Hanke järjesti YouTube-kanavallaan 14.4.2021 live-lähetysten, jossa julkaistiin juuri valmistuneen hakukirjan slogan "The Art of Living". Tapahtuma striimattiin suorana Olavinlinnasta, ja sen juontajana toimi hankejohtajan lisäksi Jani Halme. Illan aikana kuultiin myös videotervehdyksiä itäsuomalaisilta taiteilijoilta, keskusteltiin kulttuuripääkaupunkivuoden vaikutuksista sekä Saimaa-

ilmiöön osallistumisesta esimerkiksi nuorten näkökulmasta. Ilta päättyi Joose Keskitalon musiikkiesitykseen. Video on katsottu YouTubessa jo yli 1600 kertaa (<https://www.youtube.com/watch?v=cg8J9rKtkks>).

Euroopan kulttuuripääkaupungin valitseva raati vieraili Savonlinnassa 28.5.2021. Raadin vierailu oli erittäin merkittävä osa hakuprosessia ja sen avulla arvioitiin kandidaatin valmiutta toimia varsinaisena Euroopan kulttuuripääkaupunkina. Vierailuun liittyen järjestettiin infotilaisuus kaikille savonlinnalaisille 10.5. Raadin vierailupäivän ohjelman suunnitteluun osallistui koko hanketiimi sekä kymmenet alueen toimijat ja asukkaat. Raadille suunniteltiin ja tuotettiin kuuden tunnin ohjelma, jonka aikana esiteltiin hakemuksen huippukohtia ja kulttuuritarjontaa. Päivän aikana raati pääsi muun muassa höyrylaiva-lounasristeilylle, Riihisaaren museoon, Olavinlinnaan, Retrettiin, Lustoon sekä tutustumaan Linnankadun käsityökortteliin. Päivä päättyi aistimatkaan Punkaharjun metsissä sekä mieskuoron esitykseen. Mukana oli lukuisia taiteilijoita ja toimijoita koko Itä-Suomen alueelta, sekä kaikki neljän maakuntaliiton johtajaa.

Euroopan kulttuuripääkaupunkahaun esittely- ja keskustelutilaisuus kansainväliselle raadille järjestettiin Helsingissä 31.5.2021 (the Panel Meeting). Tilaisuudessa olivat mukana EU-komissaari Erkki Liikanen, Savonlinnan kaupunginjohtaja Janne Laine, hankejohtaja Sari Kaasinen, aluekoordinaattorit Anu-Anette Varho ja Jarkko Kääriäinen, hakukirjan kirjoittaja Anne Leinonen, tutkimus- ja evaluointityön projektipäällikkö (Itä-Suomen yliopisto) Katja Pasanen, Tki-asiantuntija (Savonia AMK) Jyri Wuorisalo, Savonlinnan Oopperajuhlien festivaalijohtaja Jan Strandholm sekä osallisuusasiantuntija Arlene Tucker. Ennalta valmistetulle esittelylle oli varattu 45 minuuttia, jonka jälkeen kysymyksille ja keskustelulle 90 minuuttia.

Euroopan kulttuuripääkaupunkikisan voittaja julkaistiin valtakunnallisessa lähetyksessä 2.6.2021. Hanke järjesti paikalliset kisakatsomot kaikissa Itä-Suomen keskuskaupungeissa tulosten julkistamisen aikaan. Saimaan suuri kisakatsomo -lähetyksen hermokeskuksena toimi Savonlinna. Mukaan livelähetykseen pääsi mistä päin maailmaa tahansa yhteisessä Facebook-tapahtumassa. Livelähetyksessä striimattiin Savonlinnan Riihisaaresta, jonka ulkokatsomoon mahtui seuraamaan tilaisuutta 50 henkilöä. Lähetystä pystyi seuraamaan myös hankkeen YouTube –kanavalla, jossa sitä on katsottu jo lähes 3500 kertaa: <https://www.youtube.com/watch?v=egndsuHO48E>

Kulttuuristrategian toteutuksen käynnistämiseen liittyviä toimenpiteitä

Marras-joulukuussa 2020 toteutettiin strategian jalkauttamiseksi maakuntiin Saimaa kaikille - kulttuurikonttikiertue neljässä keskuskaupungissa (Joensuu, Kuopio, Mikkeli, Lappeenranta). Kiertue sisälsi taide- ja kulttuurisisältöjä, hakukirjan ohjelmasisällön hautomoja sekä paneelikeskusteluja, joista osa toteutettiin pandemian vuoksi podcast-henkisesti etänä. Kiertue huipentui ja päättyi Savonlinnaan v. 2021 alussa. Hanke halusi pandemia-aikana mahdollistaa mahdollisimman monta työtilaisuutta kulttuurialan toimijoille, joten Kulttuurikontin kaikki taide- ja kulttuurisisällöt tuotettiin ostopalveluna alueen ammattitaiteilijoilta. Esiintymis- ja työtilaisuudet aikana, jolloin oman ammatin harjoittaminen ja työtilaisuudet olivat käytännössä kiellettyjä, koettiin erityisen tärkeinä.

Kulttuurikontti avattiin vielä kesä-elokuuksi 2021 Savonlinnan satamapuistoon kulttuuritoimijoiden vapaaksi alustaksi. Toimijoita ja taiteilijoita oli kolmen kuukauden aikana mukana 26 Savonlinnan lisäksi muun muassa Puumalasta, Kuopiosta, Joensuusta, Juvalta, Rantasalmelta ja Sulkavalta. Tarkempi kuvaus Konttikiertueesta löytyy

<https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/matkaraportti-saimaa-ilmion-kulttuurikontti-kiertueella> sekä EURA2014 liitteestä (Hankintamuistio 110 2020 Saimaa Kaikille A76397).

Euroopan kulttuuripääkaupunkahaun hakukirjan taide- ja kulttuurihjelman kehittämiseen liittyen järjestettiin metsän ja järven kulttuuriin liittyvien ohjelmasisältöjen työpajat Teamsin välityksellä. Hautomojen avulla vietiin ohjelmasisältöjä eteenpäin uudelle tasolle. Mukaan keskusteluun kutsuttiin ennalta tunnistettuja itäsuomalaisia toimijoita ja taiteilijoita. Tilaisuuksissa ideoitiin ohjelmaa, joka valloittaa esiintymisareenoikseen Saimaan rannat, metsät, saaret, kylät ja kaupungit sekä uusia, ennen näkemättömiä ja ainutkertaisia elämyksiä. Teemoja hyödynnettiin edelleen AKKU –hankkeen ja Etelä-Savon Leader-ryhmien kanssa yhteistyössä järjestetyissä Eteläsavolaisen järvi- ja metsäkulttuurin hautomoissa, joissa ideoitiin paikallisten toimijoiden kanssa aineettomaan kulttuuriperintöön liittyviä tapahtumia. Tilaisuudet järjestettiin 16.11. Savonlinnassa, 7.12. Juvalla sekä koko maakunnan toimijoille suunnattu etähautomo 16.12. Aineettoman kulttuuriperinnön Leader-teemahankkeiden haku on tekeillä vuoden 2022 alkuun eteläsavolaisille toimijoille.

Kesän ja syksyn 2021 aikana järjestettiin Savonlinnan luovien alojen foorumit. Foorumeilla kartoitettiin Savonlinnan luovan alan ammattilaisten lukumäärää, heidän tarpeitaan ja toiveitaan. Saadut tulokset jäivät Savonlinnan kaupungin kulttuuritoimen sekä alueen kulttuuritoimijoiden jatkojalostettavaksi. Savonlinnassa alueen luovien alojen osaaminen on hankkeen aikana avautunut aivan uudella tapaa myös kaupungin elinkeino-, matkailu- ja hankepuolelle. Foorumisarjan huipensi 2.11.2021 järjestetty julkinen Savonlinnan Kulttuurifoorumi, jonka keskusteluihin kutsuttiin mukaan kulttuuri- ja luovien alojen ohella myös kaupungin päättäjiä, virkahenkilöitä sekä alueen elinkeino-, matkailu- ja hanketoimijoita. Kulttuurifoorumi keräsi yhteen 200 osallistujaa. Kaksiosainen foorumi katsoi vahvasti tulevaan käsitellen paitsi Savonlinnan, myös koko Saimaa-ilmio- aluetta koskettavia teemoja. Lisätietoa tapahtumasta <https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/savonlinnan-kulttuurifoorumi-kerasi-2.11.-yhteen-200-osallistujaa--tallenne-katsottavissa-marraskuun-loppuun-saakka>.

Hanke teki vetoamuksen kunta- ja maakuntapäätäjille kulttuurin saamiseksi oleelliseksi osaksi kuntastrategioita. Hanke järjesti yhdessä AKKU-hankkeen kanssa Kulta ry:n maakuntakiertueen Mikkeliin 4.8.2021 sekä teki vetoamuksen kuntien kulttuuritoiminnan puolesta Opetus- ja kulttuuriministerille yhteistyössä AKKU-hankkeen ja Etelä-Savon maakuntaliiton kanssa. <https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/saimaa-ilmion-vetoomus-kuntapaattajille-kulttuuri-kuuluu-strategioihin>

Facebook-livessä toteutettiin syyskuussa 2021 Kysymyksiä kulttuurista -keskustelusarja (5 kpl), jossa kuntapäätäjät ja kulttuurin edustajat keskustelivat taiteen ja kulttuurin merkityksestä. Lähetyksillä oli yhteensä lähes 2700 katselukertaa.

1. "Onko rohkeutta? Löytyykö rahaa?" - kysymyksiä kulttuurista -sarja alkoi 13.9. Joensuusta (<https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/onko-rohkeutta-loytyyko-rahaa--kysymyksiä-kulttuurista--sarja-alkaa-13.9.-joensuusta>)
2. Kysymyksiä kulttuurista -sarja 17.9. Mikkeliissä: "Kuinka kulttuurialan osaajia houkutellaan alueellemme?" (<https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/kysymyksiä-kulttuurista--sarja-17.9.-mikkelissa-kuinka-kulttuurialan-osaajia-houkutellaan-alueellemme>)
3. Kysymyksiä kulttuurista -sarja 22.9. Lappeenrannassa: "Nähdäänkö meidät paremmin, jos yhdistämme voimamme?" (<https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/kysymyksiä->

[kulttuurista--sarja-22.9.-lappeenrannassa-nahdaanko-meidat-paremmiin-jos-yhdistamme-voimamme\)](#)

4. Kysymyksiä kulttuurista -sarja 28.9. Savonlinnassa: "Ottaako kulttuurikaupunki kulttuurin tosissaan?" (<https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/kysymyksiä-kulttuurista--sarja-28.9.-savonlinnassa-ottaako-kulttuurikaupunki-kulttuurin-tosissaan>)
5. Kysymyksiä kulttuurista -sarja 1.10. Kuopiossa: "Millaisia elvytystoimia kaupunki kohdistaa vapaalle ammattitaidekentälle?" (<https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/kysymyksiä-kulttuurista--sarja-1.10.-kuopiossa-millaisia-elvytystoimia-kaupunki-kohdistaa-vapaalle-ammattitaidekentalle>)

Syksyllä 2021 järjestettiin alueen toimijoille rahoitusinfo luovien alojen rahoitusmahdollisuuksista Teams-tapaamisena yhteistyössä AKKU –hankkeen kanssa sekä webinaari digitaalisuuden hyödyntämisen mahdollisuuksista yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun kesken. Molemmat tilaisuudet herättivät runsaasti kiinnostusta ja osallistujia olikin yhteensä yli 160. (<https://www.saimaailmio2026.fi/rahoitusinfo> ja <https://saimaailmio2026.fi/digielamyksia>)

Hanke järjesti yhteistyössä Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuva festivaalin kanssa tunnelmallisen elokuvapiknikin 21.8.2021 Riihisaaressa. Valkokankaalla nähtiin Kaurismäen veljesten kesäklassikko Saimaa-ilmio. Ennen elokuvaa kuultiin Kaurismäen elokuvista tuttuja kappaleita Marko Haavisto duon esittämänä. Osana tapahtumaa avattiin myös valokuvaaja Tapio Vanhatalon Tuuliajolla -kiertueeseen liittyvä valokuvanäyttely, joka lähti kiertämään kaikissa Itä-Suomen keskustaupungeissa. Kiertueen näyttelytiloina toimivat kaupunkien keskustoissa sijaitsevat rouheammat paikat kuten ravintolat, kahvilat tai vanhat laivat. Kiertueen jälkeen kuvat jäävät pysyvästi Savonlinnan museokeskus Riihisaaren kokoelmiin.

Marraskuun aikana hanke järjesti kolme taidetempausta, jotka liittyivät itäsuomalaiseen elämisen taitoomme. Kaikki tempaukset liittyvät edeltävän kahden vuoden aikana tuotettuun hakukirjaan, joka sisältää sata taiteellista ohjelmaa itäisen Suomen alueelta. Taidetempaukset alkoivat Etelä-Karjalasta, jossa järjestettiin 4.11. Mie se laulan lapselleni -kehtolauluhetki. Tapahtuma järjestettiin Lappeenrannan MLL:n monikulttuurisessa perhekerhossa, jossa osallistujat kokoontuivat yhteen laulamaan oman kulttuurinsa kehtolauluja ja opettamaan niitä muille. Tavoitteena oli myös testata ideoita kehtolaulujen jakamisesta yhteisöllisyyden ja kulttuurisen ymmärryksen lisääjänä. Seuraava taidetempaus järjestettiin Pohjois-Savossa Pyhäinpäivänä 6.11. Kyseessä oli päivään liittyvä yllätyksellinen kuoroelämys klo 18 hautausmaalla yhteistyössä Nomad Vocals -laulu-yhtyeen kanssa. Tempaukset päättyivät Etelä-Savoon 30.11. Saimaa-ilmion saunaperinteiden ja taiteen teemalta järjestettiin Mikkelin Naisvuoren uimahallissa. Illan aikana nähtiin ja kuultiin muun muassa perinnetietoutta, sanataidetta saunan lauteilla, saimaalaista äänimaisemaa sekä valotaidetta. Tempaukset toteutettiin Saimaa-ilmion tiimin sekä kaupunkien ja paikallisten toimijoiden kanssa yhteistyössä. Pohjois-Karjalaan, Pyhäselän vankilaan, suunniteltu taidetempaus jouduttiin perumaan. Kokonaisuuteen liittyivät myös kutsuvierasjuhlat Saimaa-ilmion sidosryhmien edustajille.

Toimenpidekokonaisuus 3: Viestintä ja markkinointi

Toimenpidekokonaisuus 3 keskittyi viestintään ja markkinointiin ja pohjautui Saimaa-ilmio2026:n läpileikkaaviin teemoihin. Viestinnän tavoitteena oli tehdä Saimaa-ilmio-hanke näkyväksi vaikuttavan viestinnän keinoin ja innostaa mukaan toimijoita koko Itä-Suomen alueella. Ennakkoluultoman viestinnän avulla haluttiin tehdä samalla Saimaa-ilmion ja Itä-Suomen brändiä tunnetuksi niin

kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Viestinnän ja markkinoinnin vastuuhenkilönä toimi **viestintäpäällikkö**, jonka yksi tärkeimmistä tehtävistä oli saada aikaan hankkeen nimen mukaisesti ilmiö rohkeilla ja vaikuttavilla viestinnän toimenpiteillä.

Hankkeelle laadittiin viestintä- ja markkinointisuunnitelma, johon kirjattiin sekä lyhyen että pitkän tähtäimen viestintä- ja markkinointitoimenpiteitä. Ensimmäisenä toimenpiteenä oli Saimaa-ilmion visuaalisen ilmeen ja www-sivujen uudistaminen. Hanke lähti alusta saakka toteuttamaan vaikuttavaa viestintää tuottamalla itäsuomalaisia taiteilijoita yhteen tuoneen Löytäjäkansaa- videotuotannon, julkaisemalla artikkeleita verkkosivuilla ja aloittamalla säännöllisen uutiskirjeen. Sosiaalisen median, mainosmateriaalien sekä aktiivisen mediayhteistyön avulla hanke tuli nopeasti näkyväksi ensin Itä-Suomen alueella, pian myös valtakunnallisesti

Hankkeessa laadittiin kulttuuripääkaupunkivuosien (2022–2026) ja kulttuuripääkaupunkivuoden 2026 viestintä- ja markkinointistrategiat ja lanseerattiin slogan “The Art of Living - Elämisen taito” yhteiseksi viestiksi Euroopalle. Yhteistyötä tehtiin myös muiden eurooppalaisten kandidaattikaupunkien kanssa. Erityisesti yhteyksiä avattiin Slovakian vuoden 2026 ECoC- ehdokaskaupunkeihin. Esimerkiksi Trencin2026 kanssa tehtiin virtuaalisia taiteilijavaihtoja.

Hankkeen aikana näkyvyys ja kuuluvuus eri medioissa oli viikoittaista. Parhaimmillaan yhden viikon aikana mediaosumia oli yli 20. Laajempaa huomiota erityisesti saivat Konttikiertue, taiteellisen tiimin julkaisu, Olavinlinnassa 14.4.2021 järjestetty livelähetys, hakukirjan julkaisu, mukaan lähteneiden kuntien, oppilaitosten ja yrityskentän julkistamiset, kisakatsomot 2.6., kilpailutuloksen julkaisu ja Savonlinnan kulttuurifoorumi.

Valtakunnallisissa medioissa Saimaa-ilmio näkyi, kun hankejohtaja Sari Kaasinen vieraili Puoli seitsemän ohjelmassa, kun kaikki kandidaatit julkaisivat hakukirjansa, kun kandidaatteja haastateltiin MTV3:sen aamuohjelmassa sekä Ylen Radio Suomessa sekä silloin, kun kisan tulos julkaistiin.

Laajempi esittely hankkeen saamasta näkyvyydestä ja julkisuudesta tässä raportissa kohdassa 8.1.

Viestinnässä onnistuttiin hyvin tehdyn yhteisen viestintästrategian -ja suunnitelman sekä jatkuvan päämäärätietoisen ja kunnianhimoisen toiminnan ansiosta. Hankkeessa tuotettujen videotuotantojen kautta onnistuttiin läpi hankkeen innostamaan uusia ihmisiä mukaan ilmiöön. Yksi onnistuneimmista tuotannoista oli “Why Choose us?” -video, joka levisi laajasti valtakunnallisesti sosiaalisessa mediassa heti julkaisunsa jälkeen.

Vaikka Saimaa-ilmio ei saanut kulttuuripääkaupunki-statusta, viestinnän toimenpiteillä on ollut vahva vaikutus ilmiön syntyymiseen ja jatkuvuuteen. Hankkeessa toteutetun viestinnän kautta syntynyt Saimaa-brändi ja näkyvyys sekä tehdyt viestinnälliset toimenpiteet ovat hyvä pohja European Region of Gastronomy -työskentelyssä ja ruoka- ja kulttuurimatkailun kehittämisessä tulevina vuosina.

Viestintä-tiimi

Hankkeen viestintätoimenpiteiden tueksi koottiin ylimaakunnallinen viestintätiimi, jonka tehtävänä oli tukea Saimaa-ilmion viestintää omien organisaatioidensa kautta, viestiä Saimaa-ilmion uutisista omissa viestintäkanavissa, kuten uutiskirjeissä, somessa ja katumainoksissa sekä osallistua hakukirjan luvun 6 viestintästrategian tekemiseen.

Viestintätiimin kautta onnistui erityisen hyvin hankkeen valmiiksi tuottamien materiaalien aktiivinen levittäminen kaupunkien ja maakuntaliittojen omiin kanaviin sekä esimerkiksi kaupunkikeskusten screeneille. Tiimin jäsenet olivat mukana kaupunki- ja maakuntakohtaisten tapahtumien ja tempauksien viestinnässä. Myös yhteistä tempausta Helsingin rautatieasemalle suunniteltiin, mutta se jouduttiin perumaan pandemian takia.

Viestintätiimi perustettiin lokakuussa 2020 ja se toimi joulukuuhun 2021 saakka ja sen toimintaa koordinoi hanketiimistä viestintäpäällikkö Jonna Ekroos, hankejohtaja Sari Kaasinen ja hakukirjan kirjoittaja Anne Leinonen.

Tiimin kokoonpano:

Marika Turunen, Savonlinnan kaupunki, tiedottaja

Heidi Hänninen, Mikkelin viestintäpäällikkö

Kirsi Soininen, Kuopion markkinointijohtaja

Jari Sihvonen, Pohjois-Savon liiton viestintäasiantuntija

Markku Pyykkönen, Joensuun markkinointijohtaja

Jatta Rautanen, Joensuun tiedottaja

Sami Tolvanen, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton viestintäpäällikkö

Ritva-Liisa Pulkkinen, viestintäpäällikkö, Etelä-karjalan liitto

Josefiina Vanhanen, Lappeenrannan tiedottaja

Saimaan viestijät

Positiivisen ja päämäärätietoisen viestinnän levittämisen tueksi perustettiin Saimaan viestijät-ryhmä, johon kutsuttiin avoimesti mukaan Itä-Suomen alueella viestintää ja tiedottamista tavalla tai toisella hoitavat henkilöt. Koulutuksia ja keskustelutilaisuuksia järjestettiin etäyhteyksin kolme kertaa. Niissä kuultiin itäsuomalaisia viestinnän ammattilaisia: Jani Halme kertoi tarinallistamisesta, Biisonimafian Kai Rinkilä taas ilmiön rakentamisesta ja Naomi Moriyama kansainvälisestä viestinnästä ja markkinoinnista. Innostaviin tilaisuuksiin osallistui yhteensä noin 200 henkilöä.

Nuorten raati

Saimaa-ilmiön Nuorten raati perustettiin, että myös nuorten ääni kuuluisi osana Saimaa-ilmiötä. Nuorten raatiin saivat ilmoittautua kaikki kiinnostuneet mukaan koko Itä-Suomen alueelta. Lopulliseen työryhmän työskentelyyn osallistui 12 henkilöä. Raati sai itse suunnitella ja päättää itselleen mielekkään osallistumisen ja toiminnan tavan. Raati toivoi vaikuttaja-koulutusta, jonka toteuttajaksi toivottiin Biisonimafiaa. Koulutuksen jälkeen raadin jäsenet toimivat osaltaan Saimaa-ilmiön vaikuttajina, luoden oman sosiaalisen median kanavan postauksineen ja podcasteineen. Osa raadin jäsenistä osallistui aktiivisesti myös muihin Saimaa-ilmiön tapahtumiin.

Hakukirja

Viestintäpäällikkö vastasi ECoC-hakukirjan visuaalisen ilmeen, valokuvien sekä taiton kilpailutuksista ja toteutuksesta. Hakukirjaan haluttiin vaikuttavia valokuvia ja ne päädyttiin hankkimaan kilpailutuksen kautta ostopalveluna kolmelta itäsuomalaiselta ammattivalokuvajalta: savonlinalaiselta Veera Konstilta, lappeenrantalaiselta Juri Ringsilta ja joensuulaiselta Samuli Kuittiselta. Valokuvat olivat esillä myös Kulttuurikontissa kesällä 2021.

ECoC-hakukirjan lukuun 6 kirjattiin jo konkreettisia toimenpiteitä kulttuuripääkaupunkivuoden viestinnän ja markkinoinnin tavoitteille. Näiden pohjalta käytiin yhteistyöneuvotteluja esimerkiksi

Visit Finland-matkailuorganisaation kanssa. Lisäksi hahmoteltiin yhteistä verkkosivualustaa kulttuuri- että matkailutoimijoiden kanssa.

“Kilpailijoista yhteistyökumppaneiksi”

Jo ennen ECoC-kilpailun ratkeamista Saimaa-ilmiö aloitti viestintäyhteistyön kansallisten kilpakumppaneiden Tampereen ja Oulun kanssa. Hankkeen viestintäpäällikön toimesta järjestettiin Helsingissä Arto Nybergin isännöimä live-stream, jossa haastateltavina olivat jokaisen hakijakaupungin hankejohtajat. Kun kulttuuripääkaupunki-status myönnettiin kesällä 2021 Oululle, siirryttiin viestinnässä kilpakumppanuudesta yhteistyöhön. Yhteistyö on jatkunut koko loppuhankkeen ajan, ja kaupungit ovat vierailleet Oulussa, jossa hankejohtajat osallistuivat Rauhansauna-podcastiin ja Savonlinnassa, jossa Oulu ja Tampere osallistuivat Savonlinnan kulttuurifoorumin paneelikeskusteluun. Hankkeen viimeisenä toimenpiteenä helmikuussa 2022 julkistetaan Tampereella Operaatio Pirkanmaan avajaistilaisuudessa kaupunkien vahva yhteistyö.

Toimenpidekokonaisuus 4: Kulttuuripääkaupunkiprosessin toteutusvalmiuden turvaaminen

Ensimmäisen ECoC-hakuvaiheen perusteella kansainvälisestä raadilta saatu palaute ja raportti kiinnitti erityistä huomiota Saimaa-ilmiön eurooppalaisen ulottuvuuden puutteellisuuteen sekä kulttuuripääkaupunkihankkeen toteutusvalmiuteen, erityisesti hakukirjaan kirjatun kokonaisbudjetin, 20 miljoonan euron osalta.

Hankkeen toimenpidekokonaisuus 4 keskittyi vahvistamaan, turvaamaan ja varmistamaan kulttuuripääkaupunkiprosessin toteutusvalmiutta. Tätä varten tehtiin taloussuunnitelma kustannuserineen ja rahoitussuunnitelmien, neuvoteltiin lisärahoitussitoumus 27 kunnalta sekä suunniteltiin organisaatorakenne erikseen perustettavalle osakeyhtiölle.

Hankesuunnitelman mukaisesti kulttuuripääkaupunkiprosessin toteutusvalmiuden turvaaminen oli erityisesti hankejohtajan vastuulla. Toimenpidekokonaisuuden toteuttamisen tueksi kutsuttiin erityinen talouden ja hallinnon ylimaakunnallinen asiantuntijaryhmä.

Taloustiimi

Taloustiimin tehtävänä oli tukea Saimaa-ilmiön hakukirjan luvun 6, talous ja hallinto, suunnittelua. Sillanrakentajat-työryhmä valitsi keskuudestaan jäseniä tiimiin, mutta kutsui siihen myös muita talous- ja hallintoasiantuntijoita neljän eri maakunnan alueelta. Aktiivisesti toimineen tiimin asiantuntemusta tarvittiin erityisesti ECoC-hakukirjan hallintoa ja toteutusvalmiutta varmistavissa toimenpiteissä, joissa linjattiin kulttuuripääkaupunkivuoden kokonaisbudjettia, varainhankintaa, säätiörahoitusta ja yksityistä rahoitusta. Taloustiimi valmisteli hakukirjaan laajan yritysohjelman sekä teki Tukiyhdistys Saimaa-Suomi-ry:n perustamissuunnitelman ja suunnitelman kulttuuripääkaupunkiyhtiön perustamiseksi vuosille 2022-2027. Taloustiimi kokoontui 11 kertaa aikavälillä lokakuu 2020-joulukuu 2021.

Tiimin jäsenenä toimivat hyvinvointijohtaja **Riitta Huurinainen** (Joensuu kaupunki), asianajaja **Seppo Karvinen** (Kuopio), Etelä-Savon yrittäjien toimitusjohtaja **Niina Kuuva** (Mikkeli), Kuopion alueen kauppakamarin toimitusjohtaja **Kaija Savolainen** (Kuopio), Etelä-Karjalan liiton kehittämisspäällikkö **Anu Talka** (Lappeenranta), hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimialajohtaja **Tuija Willberg**

(Lappeenrannan kaupunki). Projektitiimistä mukana toimintaa koordinoimassa olivat Sari Kaasinen, Anne Leinonen, Jonna Ekroos ja Katja Riihikallio.

Maakuntien ja kaupunkien sitoutuminen

Kaupunkien ja maakuntien sitoutuminen Saimaa-ilmiöön ja kulttuuripääkaupunkihankkeeseen varmistettiin ohjausryhmän ja Sillanrakentajien työn kautta. Maakuntien liittojen kautta hankkeeseen osallistuivat Itä-Suomen kaikki kaupungit ja kunnat. Hankkeen ohjausryhmän päätöksellä hankejohtaja kävi pienempien Itä-Suomen kuntien ja kaupunkien kanssa kymmeniä henkilökohtaisia neuvotteluja kuntien osallistumiseksi kulttuuripääkaupunki-hankkeeseen ja rahoitukseen. Myönteisen päätöksen omasta lisärahoituksesta teki 27 kuntaa. Hankejohtaja kävi myös säännöllisesti keskuskaupunkien ja maakuntien hallituksissa esittelemässä hankkeen etenemistä ja taloudellista kehittymistä. Monet hankkeesta tässä vaiheessa jättäytyneistä kunnista osoittivat mielenkiintoa hankkeeseen liittymiseen myöhemmin.

Hankejohtaja kutsuttiin myös jäseneksi Itä-Suomen Unioni ry:n hallitukseen. Itä-Suomen Unioni on vuonna 2021 perustettu alueellisista yhteiskunnallisista vaikuttajista ja yritysjohtajista koostuva yhdistys, joka näki Saimaa-ilmiö2026 tuoman lisäarvon vaikuttavana tekijänä Itä-Suomen elinvoimalle ja tulevalle kehitykselle. Yhdistyksen hallituksen jäsenet halusivat antaa nimensä käyttöön toisen hakuvaiheen hakukirjaan vahvistamaan toteutusvalmiutta yritysrahoituksen osalta.

Yritys- ja oppilaitosyhteistyön toteuttamiseksi laadittiin suunnitelma yritysrihmaston perustamisesta sekä Saimaa Skill Share Labin toimintasuunnitelma. Lisäksi hankkeessa tehtiin suunnitelma vapaaehtoistyön toteuttamiseksi.

Hankehenkilöstö toimi maantieteellisesti koko Itä-Suomen alueella ja erityisesti aluekoordinaattorit (Mona Taipale: Etelä-Karjala ja Lappeenranta, Anu-Anette Varho: Etelä-Savo ja Mikkeli, Veera Kolehmainen: Savonlinna, Jarkko Kääriäinen: Pohjois-Savo ja Kuopio, Minna Valonen: Pohjois-Karjala ja Joensuu) pitivät tiiviisti yhteyttä omien keskuskaupunkien ja maakuntien Sillanrakentajiin ja maakuntien kulttuurivastaaviin.

Kulttuuripääkaupunkistatuksen mentyä Ouluun ei laaja työ talouden ja toteutusvalmiuden varmistamiseksi ole missään tapauksessa mennyt hukkaan. Hankkeen ansiosta kulttuurista ja rahasta on puhuttu pöydissä, jossa näistä kahdesta puhutaan harvemmin yhdessä. Kulttuurin ja taiteen hankkeisiin on sitouduttu ja ne on nähty itäsuomalaisena vahvuutena ja elinvoiman lisääjänä. Hankkeessa tehty työ antaa hyvän pohjan tuleville kulttuurialan hankkeille ja hauille.

Toimenpidekokonaisuus 5: Saimaa-ilmiön tutkimus ja evaluointi

Itä-Suomen yliopiston vastuulla olleen toimenpidekokonaisuuden 5 tavoitteina oli

- 1) luoda Saimaa-ilmiölle ensimmäistä hakuvaihetta yksityiskohtaisempi tutkimus- ja evaluointiohjelman suunnitelma ja tuottaa ensimmäisiä tietoja ja yksi laajempi asukastutkimus ohjelman pohjaksi.
- 2) tehdä suunnitelma ja konsepti Saimaa Skill Share Lab osaamisen kasvattamisen kokonaisuudelle.
- 3) konseptoida Saimaa-ilmiö2026-alusta ja selvittää sen toteutettavuus
- 4) tehdä eurooppalaista tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä kulttuuripääkaupunkikontekstissa.

1. Saimaa-ilmion tutkimus- ja evaluointiohjelman suunnittelu ja käynnistäminen

Hankkeen yhteydessä tehtiin Saimaa-ilmio 2026 hakukirjan osaksi yksityiskohtainen suunnitelma tutkimuskokonaisuudesta ja pitkän aikavälin strategiasta vuoteen 2030 saakka (hakukirja, luku 1 Panos pitkän aikavälin strategiaan). Painopisteiksi tavoitteissa asetettiin Eurooppaan avautunut Saimaa, alakohtinaan 1) Luova Saimaa, 2) Hyvinvoiva Saimaa 3) Lumoava Saimaa 4) Osaava Saimaa. Tämän strategia ja kulttuuripääkaupunkiprosessin evaluointia ja seurantaa varten rakennettiin pitkän tähtäimen tavoitteet sekä indikaattorit tavoitteiden toteutumisen mittaamiseksi. Kullekin indikaattorille nimettiin myös tietolähde (olemassa oleva tilasto tai tutkimus, kerättävä data).

- Osana tutkimus- ja evaluointikokonaisuutta ja hakuprosessia sekä hankkeen toimenpiteiden seuranta toteutettiin hankkeen aikana useita pieniä kyselytutkimuksia Saimaa-ilmion toimesta tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Kysely Itä-Suomen kulttuurihelmistä, hyvistä käytänteistä ja tyhjien tilojen käytöstä talvella 2021 (93 vastausta)
- Kysely nuorille kulttuuripääkaupunkitoimintaan osallistumisen halukkuudesta ja mielekkäistä osallistumisen tavoista talvella 2021 (194 vastausta)
- Osaamistarvekysely taide- ja kulttuurialojen toimijoille Saimaa Skill Share Lab toiminnan pohjaksi keväällä 2021 (vastaajia 24)
- Itä-Suomen asukkaiden suhtautuminen Saimaa-ilmio2026 kulttuuripääkaupunkihakuun keväällä 2021 (vastaajia 800)
- Itä-Suomen kuntien kulttuuritutkimus 2021 – kysely kuntien kulttuuripalveluiden merkityksistä ja käytöstä syksyllä 2021 (paneelitutkimus + julkisesti jaossa ollut kyselylinkki, yhteensä 2182 vastausta). Tämän aineiston pohjalta syntyi tuloksena neljän maakunnan keskuskaupunkien ja Savonlinnan osalta kuntakohtaiset raportit ja lisäksi Itä-Suomen laajuinen tutkimusraportti. Kullekin kunnalle, josta vastauksia oli riittävästi, toimitettiin linkit oman kuntansa tutkimustuloksiin. Tutkimuksen tulokset on julkaistu osoitteessa <https://www.saimaailmio2026.fi/ajankohtaista/suuri-itaisen-suomen-kulttuurikysely-toteutettiin-ensimmaista-kertaa--lahes-90-prosenttia-vastaajista-pitaa-tarkeana-etta-omassa-asuinkunnassa-on-monipuolista-kulttuuritoimintaa-ja--palveluja>
- Kartoitus Itä-Suomessa tuotettavista digikulttuuripalveluista syksyllä 2021 (yhteistyössä AKKU-hankkeen kanssa, vastauksia 39 kpl)
- Terveiset tiede- ja kulttuuriministeriölle, kysely ja keskustelutilaisuus Kultra ry syksyllä 2021 (vastaajia 32 kpl)
- Koska Saimaa-ilmio ja Itä-Suomi ei saanut kulttuuripääkaupungin titteliä vuodelle 2026, ei hankkeen aikana luotu yksityiskohtaista aikataulutettua tutkimussuunnitelmaa hakukirjan suunnitelman lisäksi. Sen sijaan tunnistettiin tarve koota kulttuuriin ja kulttuurimatkailuun liittyvää tietoa yhtenäiseen järjestelmään ja tämän pohjalta on käynnistetty Itä-Suomen neljän ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston yhteinen tiedolla johtamisen hankekokonaisuuden suunnittelu, jonka tukena käytetään Saimaa-ilmion-hankkeen TP5:ssä kerättyä tietoa. Tiedolla johtamisen hankkeen suunnittelusta vetovastuun on ottanut Savonia ammattikorkeakoulu. Hankkeessa toteutettu kuntien kulttuurikysely on suunniteltu niin, että kysely on mahdollista toistaa ja kerätä seurantadataa esimerkiksi viiden vuoden kuluttua ja liittää tulokset esimerkiksi tiedolla johtamisen alustaan, jos resursseja on.

2. Saimaa Skill Share Lab -toiminnan konseptointi ja toimijoiden kartoitus / sitouttaminen

Osaamisen kasvattaminen (capacity building) on yksi Euroopan kulttuuripääkaupunkitoiminnan keskeisistä tavoitteista. Tästä syystä osana Saimaa-ilmiö2026 kulttuuripääkaupunkihakua Saimaa-ilmiön ja koko Itä-Suomen tarpeisiin luotiin syksyn 2020 ja talven 2021 aikana laaja osaamisen kasvattamisen ohjelma, joka nimettiin hakukirjassa Saimaa Skill Share Labiksi (SSSL). SSSL mainittiin jo ensimmäisen vaiheen hakukirjassa, mutta toisessa hakuvaiheessa ja hakukirjassa sen rakennetta ja sisältöjä syvennettiin. Saimaa-ilmiö2026 toisen vaiheen hakukirjassa SSSL:n kuvattiin koostuvan neljästä osaamisen kehittämisen alueesta, jotka olivat 1) Nuorten Saimaa, 2) Luovat ammattilaiset – Osaajat esiin!, 3) Ristiinpölytys ja 4) Yhdessä talkoisiin!. Saimaa Skill Share Labin tavoitteena oli olla laaja uuteen osaamiseen, tiedon jakamiseen, yhteisöllisyyden lisäämiseen ja nuorten osallistamiseen kannustava Saimaa-ilmiö2026 kulttuuripääkaupunkihauksen osaamisohjelma. Sen tarkoituksena oli vahvistaa valmiuksiamme toteuttaa Saimaa-ilmiö2026 menestyksekkäästi ja kehittää monipuolisesti alueemme toimijoiden osaamista huomioiden erilaiset toimijat. Toiminta kuvailtiin hakukirjassa helposti lähestyttäväksi ja joustavaksi. Hakukirjassa kuvailtiin myös kullekin osaamisen kehittämisen osa-alueelle sovitut sisällöt ja työskentelymuodot.

SSSL toiminnan suunnittelun tueksi pidettiin työpajoja ja palavereja verkossa Itä-Suomen alueen koulutusorganisaatioiden, luovien alojen toimijoiden, kehittäjätahojen sekä muiden eurooppalaisten kulttuuripääkaupunkien kanssa. Saimaa Skill Share Labin sisällöt pohjautuivat ja tukivat Saimaa-ilmiön ohjelmakokonaisuuden toteuttamista, eri kohderyhmien mukaan ottamista sekä toimialojen ristiinpölytystä.

Hakukirjaan luotiin näin ollen ensimmäinen konsepti Saimaa Skill Share Lab toiminnalle, jota kuitenkin täytyi muokata uusiksi syksyn 2021 aikana, kun ECoC tittelä ei saatu Itä-Suomeen. Hankkeen aikana pidetyissä työpajoissa ja keskusteluissa eri toimijoiden kanssa samoin kuin kulttuuri- ja luovien alojen osaamistarvekyselystä kävi ilmi, että Itä-Suomen alueella on tarvetta etenkin luovien alojen toimijoiden osaamisen kehittämiseksi kuten myös eri toimialojen yhteistyön lisäämiselle (erityisesti matkailu ja luovat alat). Näin ollen Saimaa Skill Share Labin konsepti ilman ECoC-tittelä päätettiin rakentaa näiden kahden pilarin varaan. Syksyn 2021 tehtiin Saimaa Skill Share Lab konseptiraportti, jossa kuvaillaan Saimaa Skill Share Lab toiminnan tausta-ajatus, tarve, toimintamalli sekä sopivimmat työskentelytavat. Luovien alojen osaamisen kasvattamista varten SSSL:n sisään luotiin kestävän ja kansainvälisen luovan liiketalouden ja palvelutuotteiden koulutuspolku sekä toimialojen ristiinpölytyksen toimintamalli. SSSL konsepti voidaan ja olisi tarpeen sisällyttää yhteen tai useampaan luovien alojen hankekokonaisuuteen alkavalla rahoituskaudella. SSSL konseptiraportti on EURA2014 liitteenä: A76397_467_SaimaaSkillShareLab_konsepti.pdf

3. Saimaa-ilmiö2026 alustan konseptointi ja toteuttavuus selvitys

Hankehakemuksessa luvattiin, että hankkeen aikana rakennetaan konsepti Saimaa-ilmiö2026:n digitaaliselle alustalle ja selvitetään sen toteutettavuutta. Alustan tarkoitus oli palvella kulttuuripääkaupunkivuotta ja Itä-Suomen alueen palvelujen löydettävyyttä. Syksyn 2020 ja talven 2021 aikana pidettiin omat verkkotyöpajat kulttuurin ja luovien alojen sekä matkailualan toimijoille (ml. Visit-organisaatiot) liittyen heidän odotuksiinsa ja tarpeisiinsa Saimaa-ilmiö2026 alustan suhteen. Lisäksi keskusteluja käytiin Itä-Suomen korkeakoulutoimijoiden, yksittäisten matkailu- tai kulttuuritoimijoiden, Visit Finlandin, Culture Finlandin sekä erilaisten digitaalisten palveluiden

tuottajien kanssa. Näiden työpajojen ja kokousten pohjalta rakennettiin ja täydennettiin olemassa olevaa ensimmäisen hakuvaiheen suunnitelmaa ja konseptia sekä kirjoitettiin Saimaa-ilmio2026 hakukirjaan suunnitelma Saimaa-ilmio2026 alustasta, sen sisällöistä ja merkityksestä digitaalisen saavutettavuuden edistäjänä koko Itä-Suomen osalta.

Myös Saimaa-ilmio2026 alustan konseptia täytyi muokata sen jälkeen, kun titteliä ei Itä-Suomeen saatu. Hankkeen aikana on käynyt selväksi, että digitaalisen osaamisen kehittämiseksi sekä luovien alojen toimijoiden ja heidän palvelujensa paremmalle löydettävyydelle ja digitaaliselle saavutettavuudelle on selvä tarve. Yhteistyötä matkailutoimijoiden (Visit-organisaatiot ja yritykset), kunnallishallinnon (kaupunkien ja kuntien sivut), koulutus- ja tutkimuslaitosten kanssa sekä kulttuurialan toimijoiden kanssa on tehostettava ja se on tehtävä näkyväksi myös verkossa. Yleistä kehittämistä tulee pitkäjänteisesti tukea mm. yhtenäisen tiedon keruun ja analysoinnin avulla.

Näiden keskeisten tulevaisuusnäkökulmien ja nykytilanteen huomioiden hankkeessa luotiin konsepti ”Saimaa-digialustalle”, jota on mahdollista hyödyntää tulevissa Saimaan alueen hankkeissa (esim. ERG) tai esimerkiksi Visit-organisaatioiden kehittämistyössä. Konseptista on tehty oma kuvaus, joka löytyy raportin EURA2014-liitteenä: A76397_466_Saimaailmio digialusta - konsepti.pdf. Varsinaista toteutettavuusselvitystä ei alustalle tehty, kun kulttuuripääkaupungin titteliä ei alueelle saatu. Tarve Saimaan alueen palveluita kokoavalle alustalle on olemassa matkailijan näkökulmasta sekä etenkin kulttuuripalveluiden löydettävyyden näkökulmasta, mutta eri toimijat eivät olleet ainakaan tässä vaiheessa valmiita osoittamaan toteutukseen työaikaa. Etenkin matkailutoimijat olivat huolissaan mahdollisesta kilpailuasetelmasta muiden matkailusivustojen kanssa. Näin ollen Saimaan alueen mahdollinen yhteinen digialusta tulisi toteuttaa pääosin kevyin ratkaisuin ja linkityksin jo olemassa oleville sivuille. Alueen omia asukkaita ja alueelle tulevia kävijöitä (myös alueesta kiinnostuneita kävijöitä) palveltaisiin ns. landing pagen avulla, jonne kootaan alueen ajankohtainen tarjonta ja näytteet kiinnostavaksi kokonaisuudeksi ja josta sitten linkitetään eteenpäin yritysten kotisivuille, Visit-organisaatioihin, kulttuurituottajien kotisivuille, karttoihin yms. yhteistyökumppaneiden sivuille. Vastaavasti näistä linkitetään takaisinpäin, jotta löydettävyys ja näkyvyys paranee. Oleellista on myös linkittää sivusto ostoskanaviin ja kehittää tuotteiden/palvelujen ostettavuutta digitaalisesti.

Mikäli ländärisivusta luovutaan, voidaan toki toimijat verkottaa toisiinsa kaupunkien hallinnon ja Visit-organisaatioiden sivujen kautta. Tällöin on kuitenkin päätettävä tietokannalle ja tiedolla johtamisen dashboardille oma kotipesä. Tässä hajautetussa mallissa on myös haaste kehittää löydettävyyttä niin ulkopuolisten kohderyhmien kuin sisäisten sidosryhmien parissa.

Saimaa-ilmio2026 alustan pohjalta on syntynyt ajatus hankeaihiosta Itä-Suomen alueen matkailullisen saavutettavuuden kehittämiseksi. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu on ottanut hankeaihion suunnittelun päävästään.

4 Eurooppalainen tutkimus- ja kehittämissyhteistyö

Myös eurooppalainen ulottuvuus on tärkeä ja keskeinen osa Euroopan kulttuuripääkaupunkitoimintaa paitsi ohjelmiston ja kansalaisten näkökulmasta, myös tieteen näkökulmasta. Itä-Suomen yliopiston henkilöstö on hankkeen aikana tehnyt yhteistyötä ja omaksunut Itä-Suomeen sopivia hyviä käytänteitä muista ECoC-kaupungeista muun muassa Itä-Suomen yliopiston hallinnoiman Interreg Europe rahoitteen ECoC-SME hankkeen kautta, jossa

mukana on viisi Euroopan kulttuuripääkaupunkia (Leeuwarden, Matera, Timisoara, Kaunas, Rijeka). Interreg Europe rahoitteen Local Cultural Flavors -hankkeen (jossa Savonlinnan hankekehitys oy on partnerina) kautta luotiin puolestaan yhteys Unkarin Veszpremiin, jonka kanssa neuvoteltiin tutkimusyhteistyöstä evaluoinnin osalta. Näiden Interreg Europe hankkeiden hyviä käytänteitä (<https://www.interregeurope.eu/ecoc-sme/good-practices/>) hyödynnettiin paitsi hakukirjan kirjoittamisen pohjana, myös Skill Share Lab toiminnan ja Saimaa-ilmion alustan konseptoinnissa. Hankkeen aikana keskusteluja käytiin useiden eri kulttuuripääkaupunkien kanssa liittyen sekä alustan että osaamisen kasvattamisen ohjelman konseptointiin. Lisäksi neuvotteluja tutkimusyhteistyöstä on käyty muun muassa Veszpremin, Hannoverin sekä Tarton kanssa. Koska titteliä ei saatu Itä-Suomeen eikä Hannoveriin, ei tutkimusyhteistyö toistaiseksi käytännön tasolla toteutunut. Sen sijaan Tarton kanssa yhteistyö on edelleen vireillä.

Kansainvälistä hanke-, tutkimus- ja konseptointiyhteistyötä on tehty koko hankkeen ajan. ECoC-SME hankepartnerien kanssa kokouksia on ollut säännöllisesti ja muiden kaupunkien kanssa kokouksia on järjestetty tarpeen mukaan. Koronapandemian vuoksi kansainvälinen matkustaminen ei ole ollut mahdollista, mutta kansainvälistä yhteistyötä on saatu rakennettua hyvin myös verkkokokouksien kautta. Ainoastaan kansainvälisiin konferensseihin osallistuminen ei onnistunut hankkeen aikana yhtä verkkokonferenssia lukuun ottamatta.

4.3 Miten hakemuksen kohteena olevaa toimintaa jatketaan ja tuloksia sekä kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?

Monet hankkeen tavoitteisiin kirjatusta toimenpiteistä liittyivät kiinteästi Saimaa-ilmio2026:n kulttuuripääkaupunki-statusen hakemiseen ja saamiseen. Kulttuuripääkaupunki-status vuodelle 2026 myönnettiin Oululle, joten hankkeen aikana luotuja sisältöjä ja toimenpiteitä ei ole hakukirjaan kirjatun budjetin ja suunnitelman kautta voitu toteuttaa.

Saimaa-ilmion myötä Savonlinnan kulttuuristrategian toteutus on käynnistetty, ja samoin yhteisen Itä-Suomen kulttuuristrategian käyttöönottoa on edistetty. Myös kaupunkien ja maakuntien oma kulttuuristrategiatyö on meneillään. Saimaa-ilmio oli osaltaan vaikuttamassa kulttuurin rooliin niin kuntien, kaupunkien kuin maakuntien strategiatyössä lähettämällä kunnille 8.9.2021 vetoituksen taiteen ja kulttuurin huomioimisesta strategioissa. Hankkeen aikana valmistui ”Kulttuurin kiihdytin”, pelinomainen työkalu, jonka avulla Itä-Suomen yhteistä kulttuuritoimintastrategiaa voidaan jalkauttaa kuntatoimijoille.

Hankkeen kulttuuripääkaupunki-hakukirjassa esittelemät kulttuuri- ja taiteelliset sisällöt ovat pääosin toteutettavissa ilman kulttuuripääkaupunkistatusta. Hakukirjassa esitellyt suunnitelmat toimivat hyvänä pohjana jatkokehittelyille. Vastuu suunnitelmien jatkohankkeistamisesta ja toteuttamisesta on toimijoilla. Maakunnilla ja kaupungeilla on positiivinen paine olla mukana mahdollistamassa tulevia hankkeita esimerkiksi tulevien Kulttuurin Unelmavuosien ja ERG-statusen kautta. Esimerkkinä jatkotoimenpiteistä Savonlinnan kaupungin kulttuuripalvelut sai yhdessä luovan alan toimijoiden kanssa Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 160 000 € rahoituksen uuden, luovia aloja tukevan S creatives -toimintamallin pilotointiin ja toiminnan käynnistämiseen Savonlinnan seudulla vuosille 2022-2023.

Hankkeen aikana ja tuloksena on syntynyt Saimaan Kulttuurin unelmavuodet-konsepti, joka kiertää vuosien 2022-2026 aikana alueiden keskuskaupungeissa ja nostaa kulttuuria ja taidetta esille sekä vahvistaa kulttuurin roolia kaupunkien ja kuntien strategisessa suunnittelussa. Mikkelin Kulttuurin unelmavuosi 2022 -hanke (600 000 euroa) -hanke toteutetaan ajalla 1.1.2021-31.3.2023. Joensuun Kulttuurin unelmavuosi 2023 –hankehakemus on parhaillaan käsittelyssä Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa. Lappeenrannan vuoden 2024 vuotta aletaan suunnitella ja hankkeistaa vuoden 2022 aikana.

Hankkeen aikana tunnistettiin tarve koota kulttuuriin ja kulttuurimatkailuun liittyvää tietoa yhtenäiseen järjestelmään. Tämän tarpeen pohjalta on käynnistetty Itä-Suomen neljän ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston yhteinen tiedolla johtamisen hankekokonaisuuden suunnittelu, jonka tukena käytetään Saimaa-ilmiön-hankkeen TP5:ssä kerättyä tietoa. Hankkeen laaja osaamis- ja kapasiteetinkasvattamisohjelma Saimaa Skill Share Lab muodostaa valmiin konseptin, joka tulee jatkumaan hyvinä käytänteinä haussa mukana olleissa organisaatioissa.

Saimaa-ilmiö sai yhteydenoton IGCAT - European Region of Gastronomy -organisaatiolta lokakuussa 2021. Kulttuuripääkaupunki-hakukirjassa esitellyt taide- ja kulttuuriohjelmamme oli vakuuttanut IGCAT-organisaation niin, että he ehdottivat Saimaan alueelle mahdollisuutta hakea European Region of Gastronomy -titteliä vuodelle 2024. Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitot keskuskaupunkeineen sekä Savonlinnan, Imatran ja Kiteen kaupungit päättivät lähteä hakemaan nimitystä yhteisellä hakemuksella. Virallisen hakemuksen ERG-verkostoon liittymisestä ja hakuprosessin aloittamisesta allekirjoittivat Etelä-Savon maakuntaliitto, XAMK, Pohjois-Karjalan kauppakamari ja Lake Saimaa ry.

ERG-toiminta ja hakuprosessi jatkaa Saimaa-ilmiön perintöä. Hankkeen työnä valmisteltu hakukirja, joka palautettiin IGCAT-järjestölle 28.1.2022 toimii pohjana laajemmalle hankekokonaisuudelle, jonka ensimmäiselle Etelä-Savon maakuntaliiton hallinnoimalle, ylimaakunnalliselle European Region of Gastronomy Saimaa Management Project 2022–2023- hankkeelle ollaan juuri hakemassa rahoitusta Etelä-Savon maakuntaliitolta.

Haettavan hankkeen budjetti on 510 000 euroa ja se toteutetaan ajalla 1.4.2022-31.12.2023. Hanke on yhteistyö- ja koordinoitihanke, jonka tavoitteena on saada Saimaan alueelle European Region of Gastronomy 2024 ruoka- ja kulttuurimatkailun status. Tavoitteena on lisätä merkittävästi Saimaan ruokamatkailun tunnettavuutta ja elinkeinolähtöistä palvelutarjontaa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Hanke luo toimialarajat ylittävää kehittämistoimintaa Saimaan ruoka- ja kulttuurimatkailun ympärille, joka luo kansainvälistä näkyvyyttä, osaamista ja kontakteja alueelle. Hankkeen omarahoitukseen osallistuvat Etelä-Savon maakuntaliitto, Mikkelin kaupunki, Savonlinnan kaupunki, Etelä-Karjalan maakuntaliitto, Lappeenrannan kaupunki, Imatran kaupunki, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Joensuun kaupunki ja Kiteen kaupunki, Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon kauppakamarit, XAMK sekä Lake Saimaa ry.

4.4 Toteutuiko hanke aiotulla maantieteellisellä alueella tai kuinka alue mahdollisesti muuttui? Saavutettiinko suunniteltu kohderyhmä vai tuliko siihen muutoksia? Oliko muita toteutukseen liittyviä muutoksia?

Hanke toteutui alkuperäisellä alueella eli Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan alueilla. Suunniteltu kohderyhmä eli alueen kulttuurialan toimijat ja kulttuurilaitokset,

päätöksentekijät, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, alueelliset kehittämisorganisaatiot ja yritykset tavoitettiin hyvin. Kulttuurisisältöjen suunnittelussa huomioitiin kaikkien neljän maakunnan alueet ja ohjelmaan rakennettiin useita maakunnallisesti leviäviä tempauksia.

Covid19-pandemia muutti hankkeen suunnitelmia useaan kertaan. Ulkomaille suunnitellut tutustumis- ja verkostoitumismatkat jäivät matkustusrajoitusten takia toteutumatta.

Kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kontaktointi ja ECoC-yhteistyön suunnittelu toteutui Teams- ja Zoom-yhteyksien kautta. Ohjelmayhteistyö ECoC – ja muiden hakukirjassa mainittujen kaupunkien sekä toimijoiden kanssa onnistui kuitenkin hyvin myös virtuaalisesti. Yhteisiä ohjelmahankkeita luotiin 19 ECoC- ja 33 muun kaupungin kanssa.

Hankkeessa tehtiin yksi muutoshakemus marraskuussa, kun haluttiin varmistaa ERG-hakukirjan valmistelu ja viimeistely hakuprosessia hallinnoivan IGCAT-organisaation aikataulujen mukaisesti. Muutoshakemus vaikutti hankkeen ajalliseen keston, jota jatkettiin kolmella kuukaudella, sekä henkilöstöresurssiin kun projektitiimi tiivistyi kolmihenkiseksi.

5 Seurantatiedot

5.1 Päästiinkö toteutuksessa hakemuksessa esitettyihin (kohta 12) numeerisiin tavoitteisiin? Mistä mahdolliset erot johtuvat?

Numeerisissa tavoitteissa oli uusi innovaatioalusta 1 kpl ja kaupunkien kanssa innovaatioympäristössä yhteistyötä tekevät yritykset 10 kpl. Hankkeessa tehtiin konseptisuunnitelma digitaalisesta alustasta, joka olisi toiminut kulttuuripääkaupunkivuoden pääasiallisena viestintäkanavana ja digitaalisena toiminta-alustana. Suunnittelukokouksissa mukana oli mm. uuden teknologian yrityksiä sekä paikallisten Visit-organisaatioiden edustajia. Tavoitemäärä 10 yritystä ylittyi. Koska kulttuuripääkaupunkistatusta ei saatu eikä sen myötä tarvittavaa alkupääomaa, alustasta tehtiin tässä vaiheessa muokattu konsepti.

5.2 Miten asetetut numeeriset tavoitteet palvelivat hankkeen toteutusta? Mitkä seurantatietoja tai indikaattoreita toteutuksessa hyödynnettiin?

Innovaatioalustan kehittäminen oli vain yksi kapeahko sektori hankkeesta, eikä kuvasta kokonaisvaltaisesti hankkeessa tehtyä työtä tai sen tuloksia. Hankkeessa on seurattu mm. kokoontumisissa ja työpajoissa olleiden henkilöiden määrää sekä hankkeessa syntyneiden sisältöprojektisuunnitelmien määrää.

6 Hakijan osaaminen, hankkeen riskiarviointi ja ohjausryhmä

6.1 Miten hanke kartutti tuensaajan hanketyöosaamista ja hankkeen sisällön mukaista osaamista?

Hanketiimissä oli kulttuurialan monialaista osaamista tavallista enemmän. 4 hankehenkilöstön jäsentä oli ammattitaiteilijoita. Tiimissä on myös matkailualan osaajia, mikä on laajentanut näkökulmia.

Hankkeen myötä Savonlinnan kaupungin henkilöstön verkostot ovat laajentuneet. Kulttuuritoimelle on karttunut niin tietoa alueen luovan alan toimijoista kuin alueen yrityksistä. Elinkeinoitoimi ja hankekehitys ovat olleet tiivistä mukana hankkeen toiminnassa.

Hankkeen sisällön mukainen osaaminen eli tietämys Euroopan kulttuuripääkaupunki-toiminnasta ja hakuprosessista on ainutlaatuista, ja hankehenkilöstölle on kertynyt osaamista, jota muilla alueen kulttuurialan työntekijöillä ei ole. Hankehenkilöstö päätti työnsä hankkeessa marraskuussa 2021 / maaliskuussa 2022. Tällä hetkellä ei ole vielä tiedossa, sijoittuuko hankehenkilöstö jatkossa töihin, joissa tätä erikoisosaamista kansainvälisistä hankkeista pääsee hyödyntämään.

Hanke lisäsi ja syvensi Itä-Suomen yliopiston kauppatieteen laitoksen projektihenkilöstön osaamista kulttuurimatkailusta, kulttuuripääkaupunki-temasta; niiden hakuprosesseista, tutkimuksesta ja evaluoinnista sekä luovien alojen toimintamalleista. Laitoksella on tutkittu aiemmin kulttuuritapahtumien ja matkailun vaikuttavuutta, mikä toimi vahvana pohjatietona kulttuuripääkaupunkiprosessin evaluointiin siirryttäessä. Kuntien kulttuurikyselyn toteutus tuotti myös uutta osaamista kyseisiin teemoihin ja liittyen projektihenkilöstölle. Hankekonsortioon osallistuminen, työpaketti 5 toteutus yhdistettynä tiiviiseen yhteistyöhön Sillanrakentajat verkoston ja erilaisten työryhmien kanssa lisäsi, laajensi ja vahvisti kauppatieteen laitoksen verkostoja kulttuuri-, matkailu- ja teknologia-alojen osalta toiminta-alueen sisällä, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

6.2 Toteutuiko hankkeen aikana ennakoituja tai muita riskejä ja kuinka niihin reagoitiin?

Laaja toiminta-alue: Neljän maakunnan ja viiden kaupungin tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteensovittaminen on haasteellista, mutta aluekoordinaattoreiden sijoittaminen jokaiseen maakuntaan helpotti kommunikointia. Sillanrakentajat-asiantuntijaryhmä auttoi viestin välittämisessä omille alueilleen. Sillanrakentajat-ryhmän sitoutuneisuus viestinviejänä korostui hankkeen edessä. Aktiivisten ryhmän jäsenten kautta tieto siirtyi helposti eteenpäin.

Projektihenkilöstö/Tiukka aikataulu/Tiedon siirtäminen: Hanke pääsi käynnistymään kaksi kuukautta aiottua myöhemmin, kun projektihenkilöstö aloitti työnsä 1.10.2020. Kahden kuukauden viivästyksellä oli vaikutuksensa Euroopan kulttuuripääkaupunkitoiminnan sisältöhankeiden sekä rahoituksen hankkimiseen: molemmissa olisi päästy vielä pidemmälle,

jos aikaa olisi ollut enemmän käytettävissä. Tieto ja käytänteet edellisestä hankkeesta siirtyivät uuteen hankkeeseen hyvin, sillä aiemman hankkeen toinen koordinaattori siirtyi töihin uuteen hankkeeseen.

Verkostotoiminta / COVID19-pandemia: Pandemian vuoksi tapaamiset ja verkostoitumiset/seminaarit hoidettiin Teams-etäyhteyksin. Vaikka henkilökohtaiset kohtaamiset jäivät minimiin, olivat tilaisuutemme toisaalta saavutettavia myös kauempana asuville ihmisille ja uskomme, että saimme laajemman pohjan suunnitteluun juuri tämän ansioista. Suunnitellut ulkomaanmatkat peruuntuivat, ja verkostoiduimme eurooppalaisten kumppaneiden kanssa etäyhteyksin.

6.3 Miten ohjausryhmä tuki hankkeen toteutusta? Miten ohjausryhmä luonnehti hankkeen onnistumista?

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana 12 kertaa. Ohjausryhmälle laadittiin hankkeen toiminnasta itsearviointikyselyt kesällä 2021 ja talvella 2022. Tulokset kyselyistä koottiin anonyymisti Webropol-kyselyin, jotka löytyvät tämän loppuraportin liitteinä luvusta 10.

6.4 Miten kohderyhmä koki hankkeen? Millaista palautetta kohderyhmältä on saatu?

Kohderyhmiin kuuluvat alueen kulttuurialan toimijat ja kulttuurilaitokset, päätöksentekijät, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, alueelliset kehittämisorganisaatiot ja yritykset, jotka osallistuvat kulttuurialan strategiseen kehittämiseen ja Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden / Saimaan kulttuuripääkaupunkiohjelman 2022-2026 suunnitteluun, valmisteluun ja hakemiseen / toteuttamiseen. Kaikissa toimijoiden, taiteilijoiden, taidelaitosten ja alueella olevien rinnakkaishankkeiden kanssa käydyissä keskusteluissa ja tapaamisissa ylimaakunnallinen yhteistyö ja verkostojen laajentuminen on nostettu tärkeäksi asiaksi ja onnistuneeksi toimenpiteeksi. Saimaa-ilmiö on koettu alueemme toimijakenttä vahvistavaksi ja eri toimijoita ja tahoja yhdistäväksi tekijäksi. Sillanrakentajat ovat omalla panoksellaan vaikuttaneet hankkeen sisältöihin ja toimintoihin.

Ylimaakunnallisuuden ja sisältöhankkeiden jatkuvuus on puhututtanut. Kulttuurin unelmavuosien merkitys jatkuvuuden turvaamisessa on korostunut.

Kulttuuripääkaupunkihankkeen painotetaan olevan projekti, jonka keskiössä ovat paikalliset asukkaat sekä vapaa-ajan asukkaat. Tavoitimme tätä kohderyhmää vaikuttavan viestinnän kautta ja vahvistimme saimaalaisuus-identiteettiä.

Kohderyhmiin kuuluvat kaupunkien ja kuntien eurooppalaiset ystävyyskaupungit, slovakialaiset hakijakaupungit sekä aikaisemmat ja tulevat kulttuuripääkaupungit Euroopassa (ECoC-perhe). Ystävyyskaupunkitoiminnan uudistamisesta tehtiin suuntaviivoja, sekä ECoC-perheen kanssa yhteisiä sisältöhankkeita.

Lisäksi kohderyhmiin kuuluu venäläisiä kulttuuritoimijoita, joiden kanssa tehtävää kulttuuriyhteistyötä ja -vaihtoa sisällytettiin täydennettävään hakukirjaan.

Saimaa-ilmion hanketiimille myönnettiin Etelä-Savon parhaat -palkinto. (perustelut)
 Palkintoraadin muodostivat Etelä-Savon ELY-keskuksen, Etelä-Savon kauppakamarin, Etelä-Savon Yrittäjien, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun, Etelä-Savon rahaston, taidetoimikunnan ja maakuntaliiton edustajat.

7 Horisontaaliset tavoitteet

7.1 Sukupuolten tasa-arvo

	kyllä/ei	perustelu
Hankkeen päätavoite on sukupuolten tasa-arvon edistäminen	EI	Sukupuolten tasa-arvo oli hankkeen toimintoihin sisältyvä läpileikkaava periaate, mutta sukupuolten tasa-arvon edistäminen ei ollut hankkeen päätavoite.
Hankkeessa on tehty toimintaympäristön analyysi sukupuolinäkökulmasta	EI	Sukupuolten tasa-arvo oli hankkeen toimintoihin sisältyvä läpileikkaava periaate. Hankkeessa ei tehty toimintaympäristön analyysiä sukupuolinäkökulmasta.
Sukupuolinäkökulma on huomioitu hankkeen toiminnassa (valtavirtaistaminen)	KYLLÄ	Sukupuolten tasa-arvo oli hankkeen toimintoihin sisältyvä läpileikkaava periaate. Tasa-arvo nostettiin yhdeksi aiheeksi hakukirjaan. Avoimien hakujen kautta haettavan ohjelman valintakriteereissä määriteltiin, että ohjelmasta vähintään 50% täytyy olla naisten tai muunsukupuolisten järjestämää. Hankkeen tuottama manifesti korosti erilaisten ihmisten tasa-arvoisuutta. Hanke huomioi turvallisemman tilan periaatteet ohjelmassaan.

7.2 Kestävä kehitys

asteikko - 10 erittäin vahva negatiivinen vaikutus, 0 = ei vaikutusta, 10 erittäin vahva positiivinen vaikutus

Ekologinen kestävyys	Välitön vaikutus	Välillinen vaikutus	Perustelu
<p>Luonnonvarojen käytön kestävyys</p> <p><i>* Miten hankkeen toimenpiteet ja toteutusmalli vaikuttivat luonnonvarojen käytön kestävyteen ja ympäristön tilaan? Luonnonvarojen kestävä käyttö tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen tai parantamiseen kohdistuvia välittömiä toimia.</i></p>	1	4	<p>Hankkeen tavoitteet liittyivät lähinnä Itä-Suomen ja Järvi-Suomen sosiaalisen, kulttuurillisen ja taloudellisen kestävyden edistämiseen, mutta niillä kaikilla on yhtymäkohtia ekologiseen kestävyteen.</p> <p>hanketiimi hyödynsi videoyhteyksiä matkustuksen aiheuttamien päästöjen vähenemiseksi.</p> <p>Koronapandemia siirsi toiminnan lähes täysin etätapaamisiksi.</p>
<p>Ilmastonmuutosten aiheuttamien riskien vähentäminen</p> <p><i>* Miten hanke vaikutti ilmaston muutoksen aiheuttamien riskien vähentämiseen? Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen voi olla tulosta mm. annetusta koulutuksesta tai muusta toiminnasta.</i></p>	12	4	<p>Hankkeella tuotettu tieto ja tulevaisuudenkuva rakentuu Järvi-Suomen alueen puhtauden ja ainutlaatuisuuden varaan. Ohjelmassa nostettiin esille tapahtumien vastuullisuussuunnitelman tärkeys.</p> <p>Hankkeen yhteisölliset Saimaa-ilmiö Goes Bauhaus -työpajat nostivat esille vastuullisuuden sekä ilmastonmuutoksesta selviytymisen strategioita arjen sekä kulttuurituotannon tasolla.</p>
<p>Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus</p> <p><i>* Miten hankkeen toiminta vaikutti tai kohdistui kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen? Tarkenna vaikutuksen kohdistumista.</i></p>	0	2	<p>Ei välittömiä vaikutuksia. Hakukirjassa alueen luonto ja sen moninaisuus nousivat vahvasti esille ja siten mahdollisesti tukee lajien suojelua.</p> <p>Hakukirjassa on erityinen norppatietoutta lisäävä oppimateriaalihanke.</p>
<p>Pinta- ja pohjavedet, maaperä sekä ilma (ja kasvihuonekaasut)</p> <p><i>* Miten hankkeen toiminta vaikutti tai kohdistui pinta- ja pohjavesiin, maaperään sekä ilmaan (ja kasvihuonekaasujen vähenemiseen). Tarkenna vaikutuksen kohdistumista.</i></p>	0	2	<p>Ei välittömiä vaikutuksia. Puhtaan veden merkitystä korostettiin hakukirjassa sekä strategiassa että ohjelmassa. Saimaa-ilmiö tukee keskustelua puhtaan veden merkityksestä alueen ihmisille.</p>

Natura 2000 -ohjelman kohteet * <i>Miten hankkeen vaikutukset kohdistuivat Natura-alueisiin? (www.ymparisto.fi/NATURA)</i>	0	0	Ei välitöntä eikä välillistä vaikutusta
Taloudellinen kestävyys	Välitön vaikutus	Välillinen vaikutus	Perustelu
Materiaalit ja jätteet * <i>Miten hanke vaikutti mm. seuraaviin: jätteiden määrä, materiaalien hyötykäyttö ja kierrätys sekä energia- ja materiaalihokkuus.</i>	2	2	Hankkeessa suosittiin digitaalisia palveluita, mm. mainosmateriaali oli pääsin digitaalista. Välillistä vaikutusta oli siten, että edistettiin vastuullisuuden periaatteita kulttuuri- ja tapahtumatuotannossa.
Uusiutuvien energialähteiden käyttö * <i>Miten uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen toteutui hankkeessa? Rakennerahasto-ohjelmassa vähähiilisyteen kannustaminen on tärkeä tavoite. Tässä uusiutuvien energialähteiden käytöllä on oma roolinsa</i>	0	1	Hankkeen sisältöhankeissa oli vähähiilisiä ja hiilinegatiivisia taide- ja kulttuurihankkeita, joiden kanssa tehtiin yhteistyötä.
Paikallisen elinkeinorakenteen kestävä kehittäminen • <i>Miten hanke toteutti paikallisen elinkeinorakenteen monipuolistamista? Näkökulmana on kestävältä pohjalta tapahtuva kehittäminen, joka sisältää paikallisten palveluiden hyödyntämisen sekä toisaalta uusiutuvat luonnonvarat ja raaka-aineet, kuten elintarvikkeet ym.</i>	7	8	Hankkeen toiminnalla edistetään alueen elinkeinorakenteen vahvistumisesta ja monipuolistumista ja toimialojen välistä yhteistyötä nostamalla mm. Kulttuurin ja matkailun välisiä synergiaetuja voimakkaasti esille. Tavoitteena oli kasvattaa alueen matkailijoiden ja tapahtumiin osallistuvien asukkaiden määrää. Vaikka kulttuuripääkaupunkivuotta ei saatukaan, hanke onnistui kiinnittämään huomion ylimaakunnalliseen yhteistyöhön, mm. Yhteisen tapahtumasuunnittelun ja viestinnän hyödyt. Hankkeen tavoitteena oli elinvoiman, vetovoiman ja pitovoiman lisääminen
Aineettomien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen • <i>Millaisia vaikutuksia hankkeella oli aineettomien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen? Aineettomilla</i>	3	5	Hankkeessa vahvistettiin ja kehitettiin kulttuurimatkailun sisältöjä, palveluja ja tapahtumia, joista valtaosassa oli aineettomia sisältöjä.

<i>tuotteilla ja palveluilla on tulevaisuudessa nykyistäkin merkittävämpi rooli ja niitä edistämällä voidaan luoda edellytyksiä mm. paikallistalouden vahvistamiseen ja vähähiiliseen yhteiskuntaan.</i>			
Liikkuminen ja logistiikka <i>* Miten hanke vaikutti mm. seuraaviin: kuljetus- ja/tai liikkumistarpeen väheneminen ja logistiikka, henkilöautoliikenteen osuuden väheneminen sekä joukkoliikenteen tai kevyen liikenteen osuuden kasvattaminen. On syytä tarkastella objektiivisesti muuttiko, lisäsikö tai vähensikö hanke ja sen toiminta energiatehokkuutta ja vähähiilisyyttä.</i>	1	5	Covid19:n aiheuttama matkustamisen vähentyminen ja siksi lisääntynyt hankkeen teams-työskentely vähensi logistista kuormittavuutta merkittävästi. Evaluoinnissa rakennettiin mukaan vastuullisuuden ja ympäristöä säästävän matkustamisen mittareita.

Sosiaalinen ja kulttuurillinen kestävyys sekä yhdenvertaisuus	Välitön vaikutus	Välillinen vaikutus	Perustelu
Hyvinvoinnin edistäminen	8	9	Hanke on elinvoimahanke. Hankkeen toimenpiteillä ja tuloksilla on laajasti vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin ja elämiseen laatuun rakentamalla Itä-Suomesta veto- ja pitovoimaista aluetta
Tasa-arvon edistäminen	5	6	Hankkeen toimenpiteillä edistetään sosiaalista kestävyttä, palveluiden tasa-arvoista saavutettavuutta.
Yhteiskunnallinen ja kulttuurillinen yhdenvertaisuus	7	8	Hankkeessa tärkeitä periaatteita ovat saavutettavuus, osallistaminen ja yhteisöllisyys. Hankkeessa pyrittiin sitouttamaan eri sosioekonomisista taustoista tulevia asukkaita ja toimijoita, ja pyritään lisäämään yhdenvertaisuutta ja moniarvoista vuoropuhelua

Kulttuuriympäristö	8	9	Kulttuuritapahtumat ja -palvelut, eläväkulttuuriperintö, luonnon- ja kulttuuriympäristö ovat merkittävä osa alueen asukkaiden elämää, ja vahvuuksia matkailussa.
Ympäristöosaaminen	4	2	Hankkeessa tuotiin esille ympäristöosaamista ja ympäristöasioiden merkitystä, esimerkiksi tapahtumatuotannossa ja matkailupalveluissa. Art of Living -teemassa korostettiin alueen puhtautta, luonnonmukaisuutta sekä ympäristöarvoja.

8 Julkisuus, tiedottaminen ja yhteydet muihin hankkeisiin

8.1 Miten hanke näkyi julkisuudessa? Miten hankkeesta tiedotettiin?

Saimaa-ilmiössä on toteutettu vaikuttavaa viestintää monikanavaisesti: www-sivut, Twitter, Facebook, Instagram -tilit, mainoskampanjat sanomalehdissä, hupparit, jaettavat mainosmateriaalit: huivit, pipot, julisteet ilmoitustauluissa. Viestinnän keskiössä on ollut laaja verkostoituminen, ylimaakunnallisuus sekä positiivinen uutisointi Itä-Suomesta. Apuna tässä on ollut laaja viestijäverkosto, Saimaan viestijät sekä maakuntien ja kuntien viestijöistä koottu viestintätiimi. Yhteistyötä on tehty paikallisten matkailutoimijoiden sekä Visit Finlandin kanssa.

Läpi hankkeen panostettiin medianäkyvyyteen erityisesti alueellisella tasolla. Mediatyhteistyöstä vastasi viestintäpäällikkö ja tukena alueellisessa tiedottamisessa olivat aluekoordinaattorit. Hankkeen aikana lähetettiin lähes 40 tiedotta ePressin kautta, ja lisäksi oltiin suoraan yhteydessä alueellisiin toimituksiin. Parhaimmillaan yhden viikon aikana mediaosumia oli yli 20, ja näkyvyys ja kuuluvuus eri medioissa viikoittaista. Mediaosumia on ollut arviolta 5 kpl viikossa (taiteilijoita, artikkeleita, tapahtumia, näkemyksiä ja mielipiteitä).

Laajempaa huomiota erityisesti saivat konttikiertue, taiteellisen tiimin julkaisu, Olavinlinnassa järjestetty livelähetys, hakukirjan julkaisu, mukaan lähteneiden kuntien, oppilaitosten ja yrityscentän julkistamiset, kisakatsomot 2.6., kilpailutuloksen julkaisu, Savonlinnan kulttuurifoorumi, haku European Region of Gastronomy -titteliä vuodelle 2022 sekä Itä-Suomen kulttuurikyselyn tulosten julkistus. Valtakunnallisissa medioissa Saimaa-ilmiö näkyi, kun hankejohtaja Sari Kaasinen vieraili Puoli seitsemän ohjelmassa, kun kaikki kandidaatit julkaisivat hakukirjansa, kun kandidaatteja haastateltiin MTV3:sen aamuohjelmassa sekä Ylen Radio Suomessa sekä silloin, kun kisan tulos julkaistiin.

Läpi hankkeen sisällöntuotanto on ollut laajaa ja osallistavaa. Verkkosivujen artikkeleita on julkaistu hankkeen aikana 72 kpl, ja sosiaalisen median kanavissa, Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä postauksia on ollut huomattavasta enemmän. Näin seuraajat ja kiinnostuneet, samoin kuin media,

on ollut koko ajan perillä siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu. Esimerkiksi Facebook-seuraajien määrä saatiin kasvatettua hankkeen aikana 1900:sta 4200 henkilöön.

Myös hybriditapahtumat mahdollistivat yleisöjen tavoittamisen uudella tavalla, näistä esimerkkeinä konttikiertue, Olavinlinnan livelähetys (jossa julkaistiin hakukirjan slogan, livenä 300 katsojaa, ja myöhemmin tallenteena 3500 katsojaa), kisakatsomot ympäri Saimaata ja Helsingissä 2.6. sekä Arto Nybergin haastattelutilaisuus kolmen kandidaatin hankejohtajille (liveseuraajina 50 median edustajaa) ja Savonlinnan kulttuurifoorumin striimaus.

Viestinnällisesti hankkeen kohokohta oli viikko, jolloin hakukirja kiersi ympäri Saimaata ja lopuksi ojennettiin Helsinkiin Opetus- ja kulttuuriministeriöön. Tuolloin julkaistiin myös Hello Europe –video ja yhden sivun kokoinen ilmoitus Helsingin Sanomissa. Video tavoitti somessa 400 000 katselukertaa ja sitä jaettiin yli 2000 kertaa. Somepostaukset, joita tehtiin aktiivisesti läpi viikon, tavoittivat organisaatiosta 21 500 henkilöä. Liikenne näkyi myös verkkosivuilla, kun lokakuussa 2020 kävijöitä oli 900 henkilöä, huhtikuussa 2021 heitä oli 10 900. Katunäkyvyys oli voimakkainta toukokuun lopussa erityisesti Savonlinnassa, jossa kansainvälinen raati vieraili.

Hankkeessa lanseerattiin “The Art of living” -slogan sekä UEF-tutkimuksen tuloksena saimaalaisuuden identiteetti. Viestintä tavoittikin monia sydämeltään saimaalaisia muualla asuvia ihmisiä, jotka joko juuriensa tai lomailun vuoksi tuntevat yhteyttä alueeseen.

Hakukirjan elämyksellisyyttä varten toteutettiin äänitaideteos Saimaan äänimaisema, jota on myös soitettu Saimaa-ilmion tilaisuuksissa ja joka on kuunneltavissa myös Saimaa-ilmion verkkosivuilta.

Kuntien aktivoimiseksi järjestimme keväällä 2021 laajan kampanja, jossa saatiin materiaalia Saimaa-ilmioon mukaan lähteneistä kunnista ja oppilaitoksista. Olimme mukana toteuttamassa onnittelumusiikkivideota Pohjois-Karjalan liitolle yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Videota on katsottu 47.000 kertaa Youtubessa.

Saimaa-ilmiossa on ollut mukana koko sen matkan ajan vapaaehtoisia viestijöitä, jotka ovat sytyttäneet ihmisiä ja tehneet asioita yhteisen hyvän eteen.

Hankkeen aikana tehtiin myös Etsijäkansa-video ja kuvaukset sekä Saimaan alueen manifesti-video ja kuvaukset. Hakukirjaan kolmen itäsuomalaisen ammattivalokuvaajan kuvaamat teokset saivat laajaa näkyvyyttä Saimaa-ilmion kanavissa mutta myös medioissa sekä Savonlinnan kulttuurikontissa järjestetyssä näyttelyssä. Näin saatiin rakennettua vaikuttava visuaalinen ja tarinallinen kokonaisuus Saimaa-ilmion. Yhteistyötä tehtiin myös viestinnän- ja markkinoinnin opiskelijoiden kanssa. Ritva Astikainen (Outokumpu, Riveria) oli mukana hankkeessa maaliskuu-kesäkuuhun valokuvaajana ja teki lopputyönsä kuvamateriaalin Manifesti-videomme.

Toteutettuja tempauksia:

- Vetoamus Saimaa-ilmion vetoamus kuntapäätäjille: Kulttuuri kuuluu strategioihin
- Pysyykö kulttuuri pinnalla -lyhytempaus kulttuurin puolesta Mikkelissä
- Red alert -henkinen valaisutempaus kulttuurin puolesta
- Taidetempaukset marraskuussa 2021 keskuskaupungeissa

Syksyllä 2021 Oulu kutsui kilpakumppaninsa Tampereen ja Saimaa-ilmion väen yhteiseen kokoontumiseen teemalla kilpailijoista kumppaneiksi. Tästä alkoi alueiden yhteistyö, joka keskittyy kolmeen tavoitteeseen: vaikuttamiseen, kansainväliseen viestintään ja osaamisen kehittämiseen.

Yhteisiä taidetempauksia, yhteisviestintää ja taiteilijavaihtoa on suunnitteilla. Ensimmäinen yhteinen ulostulo on syksyllä 2022, jolloin järjestetään “Karjalanpiirakka Challenge Day”. Sisältö on kirjattu Saimaan alueen ERG-hakukirjaan.

Tiedotus ja mediajulkisuus vastasi odotuksia. Saimme palautetta, että pystyimme luomaan ilmiön rohkealla ja yhteistyöllä rakennetulla viestinnällä. Olemme saaneet paikallismediat kirjoittamaan kulttuurista ja taiteesta tavanomaista enemmän. Olemme luoneet laajan yleisen kiinnostuksen ja yhteisen tahtotilan paitsi kulttuuripääkaupunkivuotta, myös koko Itä-Suomen uutta kiinnostusta kohtaan.

8.2 Mihin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin hanke toiminnallisesti tai muuten liittyy ja miten? (Merkitse myös hakemusnumerot tai hankekoodit)

Kulttuurin unelmavuosi 2022 (EAKR A76872). Mikkelin kulttuurin unelmavuosi -hanke on tärkeä perintöhankeemme, jonka sisällöt ovat saaneet alkunsa Saimaa-ilmion sisällöistä.

AKKU-hanke (Alueellinen kuntien kulttuuritoimien kehittämishanke)

KULTA ry -tapaamisen järjestäminen yhdessä, järvikulttuurifestivaalin suunnitteluun osallistuminen, Etelä-Savon maakuntaliiton kulttuuristrategiatyöhön osallistuminen

Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi (EAKR A75311). Tätä hanketta edeltävä hanke, jonka tekemään työhön Saimaa-ilmion hakukirja pohjautuu.

Tutkimuksella tukea – Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hanke (EAKR A74922, Itä-Suomen yliopisto)

Local Flavors Interreg Europe, Savonlinnan Hankekehitys Oy

Vespaikka - Vesistömaisemat elinvoimatekijänä Etelä-Savossa (Maaseuturahasto, ProAgria Etelä-Savo ry, MKN Maa- ja kotitalousnaiset Etelä-Savo)

D.O. Saimaa – Food&Culture –hanke (EAKR A75605, Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy)

Intangible Cultural Singing Heritage Route –kulttuurireitin valmisteluhanke

Kalevala – mytologiasta arvoa liiketoimintaan (EAKR A75994). Sisällöllinen yhteistyö teeman osalta.

ECoC-SME: Actions for inducing SME growth and innovation via the ECoC event and legacy, Interreg Europe, Itä-Suomen yliopisto

Savonlinna Live 2! (ESRS22343 Savonlinnan Hankekehitys Oy) Yhteistyö konttikesässä, Satamapuisto yhteisenä kohtaamispaikkana ja infopisteenä esim. Matkailumarkkinointi ja Live -hankkeen opaskierrosten lähtöpiste.

Laiturilla 2: Etelä-Savo monipaikkaisen asumisen edelläkävijäksi-hanke. Laiturilla-hanke esittäytyi kesän kulttuurikontilla 17.-18.6.

Creative Ports XAMK, yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen ja Creative Ports tuloksien levittäminen somekanavissa.

Tapahtumat ja kokoukset matkailun moottorina (EAKR A77763, Savonlinnan Hankekehitys Oy)
Saimaa-ilmiössä syntyneiden tulosten ja verkostojen hyödyntäminen hankkeessa

9 Aineiston säilytys

Hankkeen aikana muodostuneet alkuperäiset asiakirjat säilytettiin hankkeen aikana sen toimitiloissa osoitteessa Puistokatu 1, 57100 Savonlinna.

Hankkeen päätyttyä hanke arkistoidaan Savonlinnan kaupungin päätearkistoon, Olavinkatu 27, 57130 Savonlinna. Kaupungin arkistosihteerinä on Merja Ralli-Laamanen, Olavinkatu 27, 57130 Savonlinna, p. 044 417 4046, merja.ralli-laamanen@savonlinna.fi.

Kirjanpito- ja palkka-aineisto arkistoidaan Savonlinnan kaupungin talous- ja palkkahallintoon, Olavinkatu 27, 58430 Savonlinna.

- palkkakirjanpitäjä Virpi Leander, p. 044 4174 073, virpi.leander@savonlinna.fi ja
- vastaava pääkirjanpitäjä-taloussuunnittelija Tarja Miettinen, p. 044 4175 409, tarja.miettinen@savonlinna.fi

Hankkeen yhteyshenkilönä toimii Savonlinnan Hankekehitys Oy:n palvelupäällikkö Elina Silvennoinen, p. 044 4174 998, elina.silvennoinen@savonlinna.fi.

UEF:n osahankkeen osalta aineiston säilytys:
Yliopiston kirjaamon arkisto, Kuopion kampus
Yliopistonranta 1, PL 1627, 70211 Kuopio

10 Liitteet ja allekirjoitus

Saimaa-ilmiö2026 itsearviointi_Perusraportti_2021.pdf

Saimaa-ilmiö2026 Kysely ohjausryhmälle_Perusraportti_2022.pdf

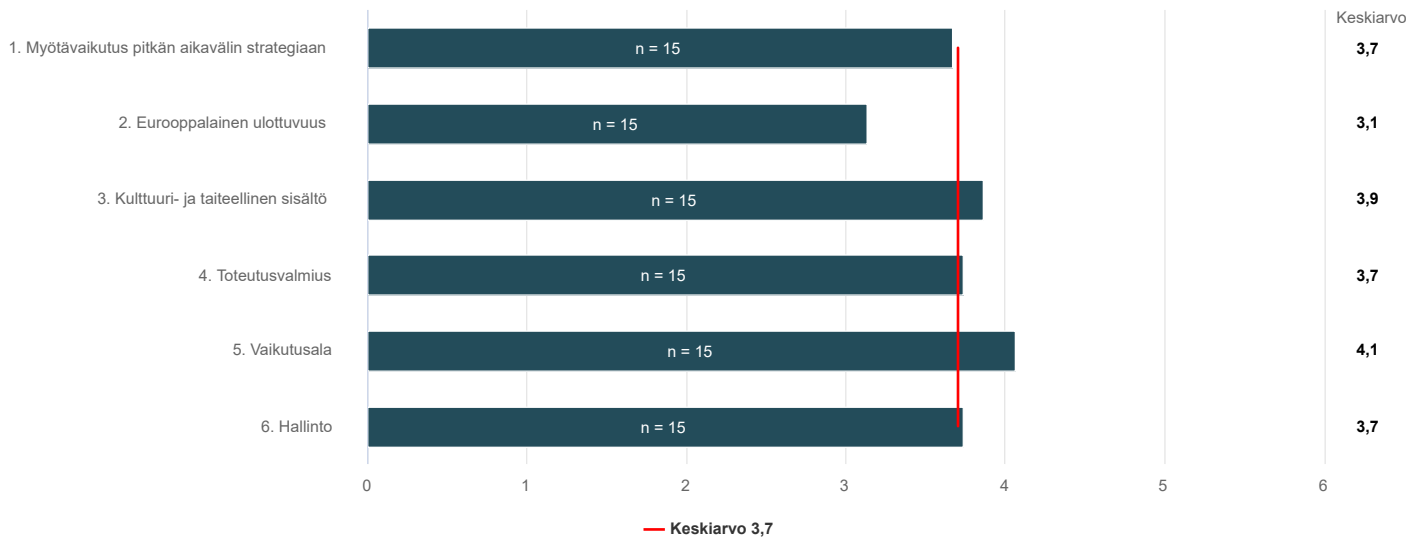
Perusraportti

Saimaa-ilmioillä elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 -hankkeen itsearviointi

Vastaajien kokonaismäärä: 15

1. Kuinka ECoC-hakukirjalle asetetut kriteerit toteutuivat mielestäsi Saimaa-ilmio2026 hakukirjassa? Ks. kriteerit, erityisesti sivut 13-27 ; Hakukirja

Vastaajien määrä: 15

	1 Ei toteutunut lainkaan	2	3	4	5 Toteutui erinomaisesti	6 En osaa sanoa	Keskisarvo	Mediaani
1. Myötävaikutus pitkän aikavälin strategiaan	0,0%	26,7%	0,0%	53,3%	20,0%	0,0%	3,7	4,0
2. Eurooppalainen ulottuvuus	0,0%	26,7%	33,3%	40,0%	0,0%	0,0%	3,1	3,0
3. Kulttuuri- ja taiteellinen sisältö	0,0%	20,0%	6,7%	40,0%	33,3%	0,0%	3,9	4,0
4. Toteutusvalmius	0,0%	6,7%	26,7%	53,3%	13,3%	0,0%	3,7	4,0
5. Vaikutusala	0,0%	13,3%	6,7%	53,4%	13,3%	13,3%	4,1	4,0
6. Hallinto	0,0%	13,3%	26,7%	33,3%	26,7%	0,0%	3,7	4,0

2. Arvioi vielä lyhyesti sanallisesti jokaisen kriteerin täyttymistä (150 merkkiä)

Vastaajien määrä: 13

1. Myötävaikutus pitkän aikavälin strategiaan	2. Eurooppalainen ulottuvuus	3. Kulttuuri- ja taiteellinen sisältö	4. Toteutusvalmius	5. Vaikutusala	6. Hallinto
Hyviä vaikutuksia on jo nyt näkyvissä tai toteutunut pitkälle ajalle		On korkealaatuinen ja monipuolinen	Kaikki olisi varmasti saatu toteutettua		
Itäisen Suomen maakunnissa vahvistui kulttuurin asema yhteisenä ja kaikkia koskettavana asiana. Kulttuurin edistäminen nähdään pitkäjänteisenä koko alueen elinvoimaa vahvistavana tekijänä.	Yhteistyö eri puolille Eurooppaa nousu hyvin esille mutta sen näkyvyys laajemmin kaikkia asukkaita läpileikkävänä tekijänä jäi liian ohueksi.	Kaikilla tasoilla ml. pienemmät ja paikalliset tapahtumat nostettiin omaa osaamista eri näkökulmista esille.	Pääosin suunnitelmat näyttävät valmiilta toteutettaviksi mutta kokonaiskuvaa vaatii tarkennusta, erityisesti miten eri tapahtumat liittyvät kokonaisuuteen ja toisiinsa.	?	hallinto näytti toimivan hyvin ja kaikki saatiin toteutetuksi aikataulussa.
Hankkeen aikana jokaisessa maakunnassa ja niiden keskukskaupungeissa syntyi tai käynnistettiin kulttuuristrategian sisällyttäminen osaksi maakuntien ja kaupunkien strategioita. Tämä osoittaa sen, että itäinen Suomi kokee kulttuurin ja taiteen tärkeänä osana alueemme hyvinvointia ja sen merkitys on suuri.	Hankkeen myötä eurooppalaisia kumppaneita löytyi paljon, mutta konkreettinen ja aito pitkän aikavälin yhteistyö jäi vielä rakentumatta.	- selkeä ja johdonmukainen taiteellinen visio sekä strategia kulttuuriohjelmaa varten; KYLLÄ - paikallisten taitelijoiden ja kulttuurialan organisaatioiden osallistuminen kulttuurihankkeen suunnitteluun ja toteutukseen; KYLLÄ - ehdotettujen toimien valikoima ja monimuotoisuus ja niiden yleinen taiteellinen laatu; KYLLÄ - valmius yhdistää paikalliseen kulttuuriperintöön ja perinteisiin taidemuotoihin uusia, innovatiivisia ja kokeellisia kulttuuri-ilmajua. KYLLÄ	Maakunnat ja kaupungit sitoutuivat vahvasti hankkeen läpiviemiseen. Alueellamme löytyy lisäksi paljon kulttuuri- ja luovien alojen osaamista. Saimaan alue on kykenevä vastaanottamaan suuretkin matkailijavirrat.	Koko Saimaa-ilmion ohjelma on rakentunut vahvassa yhteistyössä paikallisen väestön kanssa erilaisia ideatyöpajoissa ja hautomissa. Nuorten ja erilaisten vähemmistöryhmien (syrjäytyneet, maahanmuuttajat, vammaiset, vanhuks) osuus hakukirjan ohjelmissa olisi voinut olla suurempikin.	

1. Myötävaikutus pitkän aikavälin strategiaan	2. Eurooppalainen ulottuvuus	3. Kulttuuri- ja taiteellinen sisältö	4. Toteutusvalmius	5. Vaikutusala	6. Hallinto
Tahtotila strategian toteuttamiseen ja sitoutuminen tuli hyvin ilmi.	ECoC-kaupunkeihin saatiin hyvin verkostoja, Etelä-Euroopan yhteistyö saatiin alulle. Löytyi alueen omia verkostoja, joiden pohjalta voi ponnistaa eteenpäin.	Paikallisten toimijoiden näköinen ja uusia yhteyksiä luova. Pidemmällä ajalla olisi vielä saanut sparrautettua sisältöjä pidemmälle ja ehkä vielä yhdistettyä joiltain osin.	Suunnitelma kapasiteetin kasvattamiseksi ja alueen oman väen kouluttamiseksi olemassa.	Laajasti toimijat huomioiva, suunnitelma osallistamiseksi oli olemassa.	Hallinnossa suurin puute rahoitus: budjetin pienuus, erityisesti omaraahoituksen osuus
Pitkän aikavälin strategiaa ei käsitykseni mukaan luotu tämän projektin yhteydessä.	Tämä toteutui mielestäni ihan hyvin, kun tässä aikataulussa ja pandemia-aikana projektissa saatiin ihan toimivia yhteistyön avauksia aikaiseksi.	Kotikutoisuus ja sisäänlämpiävyys sekä jollakin tavalla peräpeiliin katsominen leimasivat kulttuuri- ja taiteellista sisältöä.	Tätä voisi luonnehtia ihan hyväksi.	Tähän en osaa vastata.	On näkemykseni mukaan toiminut hyvin.
Itä-Suomen yhteisen kulttuuristrategian määrätietoisempi eteenpäin vieminen	Nojasi vahvasti muihin ECoC-kaupunkeihin	Laaja ja hyvin jäsennelly, ok	Vahva poliittinen tuki, infrassa ja sen kehittämisen suunnittelussa parannettavaa	Osallistavuus vaihtelevaa mutta vahvaa heillä ketkä osallistuivat	Hyvin organisoitu tulevaan
	Enemmän olisi tarvittua aikaa	Hienoja ideoita, mutta paljon vielä abstraktilla tasolla.	Viiden kaupungin yhteenlasketun budjetin olisi pitänyt ylittää lähelle Oulun ja Tampereen tasoa. Myös sisältöjen toteutusvalmius olisi parantunut, jos aikaa olisi ollut enemmän.		
Strategiatyöskentely lähti oikein hyvin käyntiin.	Upea kehitys ensimmäisestä hakukirjasta toiseen, useita uusia kontakteja eri puolilta Eurooppaa!	Monipuolinen, omannäköinen.	Kohtuullinen, kehitty vuosien varrella lisää.	Vaikuttaa koko alueen kehitykseen monella mittarilla.	-
Tätä on vaikea arvioida. Olisiko ollut mahdollista sisällyttää tämänisältöinen sitoutuminen jo valmisteluasiakirjoihin. Tämä jää nyt vähän ilmaan.	Ei ehditty rakentaa järjestelmällisesti verkostoa, yritystä toki oli.	Tässä ei löydetty ihan punaista lankaa	Tässä olisi kyllä onnistuttu.	Tämän arviointi jäi kesken.	Nykypäivän hallinnon pitäisi olla läpinäkyvää.
Väite: Kaupunki voi (ECoC-prosessissa) haastaa itsensä. Todellista itsensä haastamista ei tapahtunut, koska Savonlinnan kaupunki ja kaupunginjohtaja eivät sitoutuneet hankkeeseen sen vaatimalla vakavuudella. Tämä vaikutti myös yleiseen sitoutuneisuuteen.	"The projects are quite nice but most are quite local in their appeal and the jury is looking for stuff that will have a stronger European draw."	Kulttuuritoimijoiden mielestä ohjelma oli tiukkuutakki.	ECoC:n liikkeelle laittamat infrastruktuurihankkeet puuttuivat.	Hakukirjassa esitelty "Strategia yleisöpohjan laajentamiseksi" ei ollut todellinen strategia, kun sitä vertaa esim. Oulu2026:n yhdenvertaisuus- ja monimuotoisuusstrategiaan.	Rahoitus lähti väärille raitteille jo ensimmäisessä vaiheessa, eikä se korjaantunut riittävästi toisessa vaiheessa. Pieni omaraahoitusosuus antoi raadille kuvan todellisen sitoutumisen puutteesta.
Vaikea sanoa vielä tässä vaiheessa.	Ehkä liian Venäjä-keskeinen.	Uudet mullistavat ja rohkeat ideat jäivät saamatta.	Budjetti jäi liian pieneksi.		
Melko hyvin. Saimaa-ilmion toiminta on suunniteltu alueen yhteistyön tiivistämiseen ja yhteisiin kulttuuristrategioihin/-suunnitelmiin nojaten.	Saatiin edistettyä yhteistyötä ja luotua verkostoja sekä tehtyä hyviä suunnitelmia tulevaisuuden varalle. Syvempi eurooppalainen narratiivi kaipaa vielä kirkastusta.	Saatiin luotua monipuolinen ja mielenkiintoinen ohjelma, jossa jätettiin runsaasti varaa uusille avauksille ja yhteistyölle. Mittakaavaltaan kestävän kehityksen arvoihin pohjautuva.	Tässä hakijakaupunkina toimivalla Savonlinnalla ehkä eniten petrattavaa. Yhteistyöllä ja alueiden valmiuksilla ei toistaiseksi ole niin merkittävää roolia ECoC -prosessissa, että puutteet olisi tällä saatu paikattua (mm. näyttelytilat, teatteri, majoitus).	Tässä onnistuttiin erittäin hyvin ja suunnitelmat laajaan osallistavuuteen ja yhteissuunnitteluun jatkossakin.	Olisi kaivannut vielä tarkennuksia.
Tässä minusta olimme ytimessä eli jatkuva muutos toteutuu, kun mennään hakukirjan mukaan eteenpäin.	Ehkä meille jäi tässä edelleen hieman parannettavaa.	Briljantia!	Vaikka heti liikkeelle!	Pystyimmekö täysin kuvaamaan tämän monipuolisuutta ja kattavuutta?	Selkeä paketti.

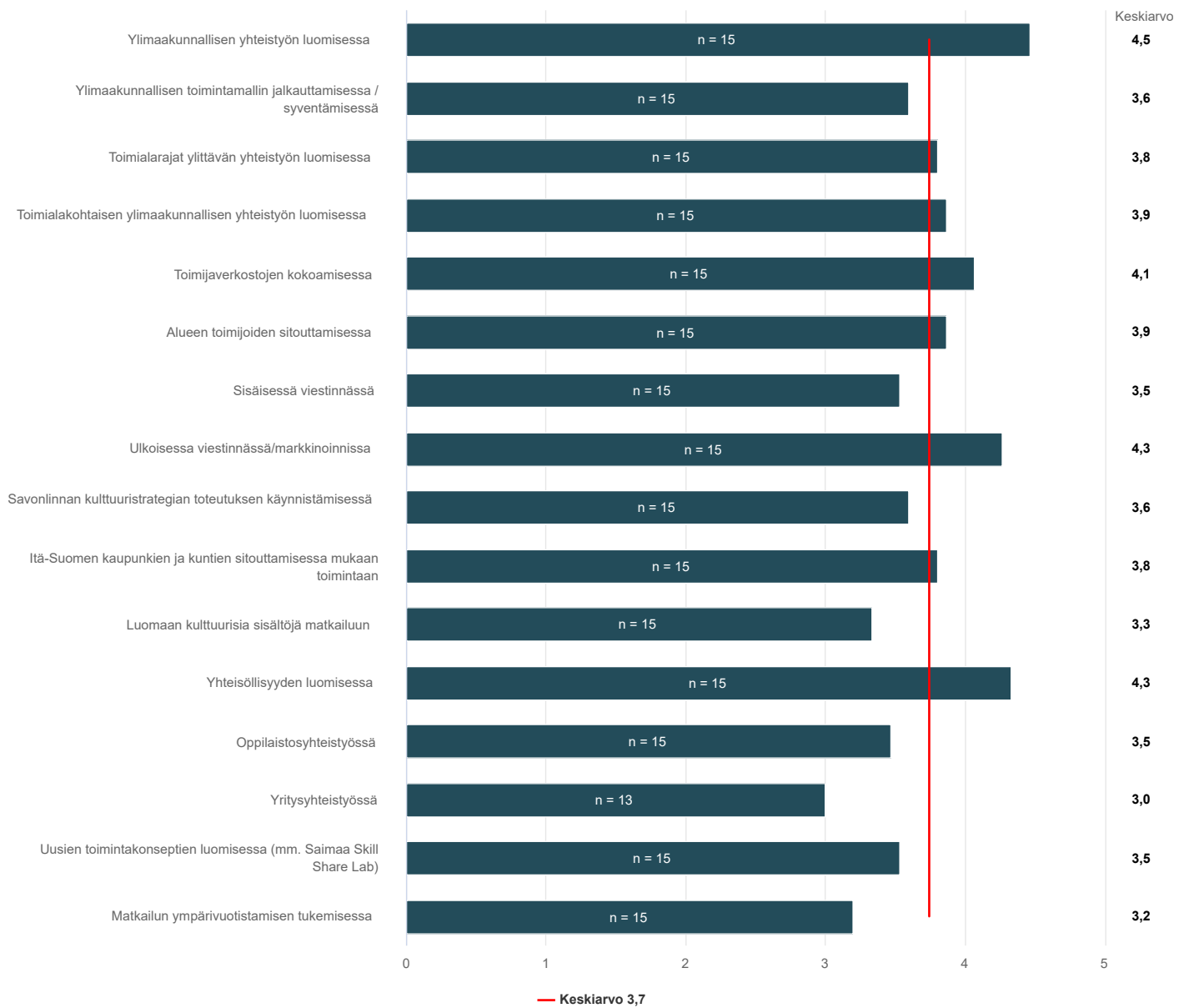
3. Halutessasi voit analysoida, mitkä ovat mielestäsi ne keskeiset tekijät (ed. mainittujen kriteerien näkökulmasta), joiden ansiosta Oulu voitti tittelin? Arviointiraadin raportti julkaistaan heinäkuussa.

Vastaajien määrä: 12

Vastaukset
Ei oltu valmiita siihen, että kokonainen alue voisi olla kulttuuripääkaupunki
Liikenne yhteydet Ouluun. 4 vuoden valmistelu aika hankkeessa. Kokemus aikaisemmasta hakukierroksesta. Rahoitus/budjetti vakuuttava.
Pidemmällä aikavälillä saatiin Oulussa ehkä paremmin syvyyttä teemoihin. meillä olisi ehkä tarvittu enemmän aikaa sitoa eri osatekijät selkeämmäksi kokonaisuudeksi.
Iso budjetti, pitkä valmistelu aika, sopivasti kahden erilaisen hankkeen välimaastossa. Me olimme kenties liian rohkea vaihtoehto raadille, liian erilainen. Oulu on sopivasti iso kaupunki ja sopivasti kehittämistä tarvitseva.
Ohjelman laatu ja hankkeen laajuus. Eli etenkin kohdat 3, 4 ja 2 ratkaisivat Oulun menestyksen tässä kilpailussa.
Oulun hakukirjan sisällöt olivat hiottuja, selkeitä ja valmiita toteutettaviksi. Myös resurssit vakuuttivat.
Oletukseni on, että Oulun suurempi budjetti ratkaisi voiton heille. Mukana voi olla myös politiikkaa, ehkä oli Pohjois-Suomen vuoro?
Oulu vastasi kysymyksiin ja työsti ja toisti niitä. Heillähän ei pitänyt olla mitään edellytyksiä, kaupunki on paska, mutta työstämisellä sekin saadaan synnyttämään kulttuurista lisäarvoa.
Oulun hakukirja oli vaikuttava, selkeä (kokonaiskonseptin visualisointi), yllättävä (AR) sekä iloinen ja elämännäköinen (Saimaa-ilmion hakukirjassa ei näkynyt asukkaat eikä itäinen ilo). Eri tiimien jäseniltä tulleen palautteen mukaan keskeinen ongelma hankkeessa oli se, että projektitiimi omi hankkeen itselleen, mikä näkyi myös ulospäin (salailun ilmapiiri). Tiimien jäsenet kokivat jääneensä ulkokehälle tai kokivat ulkopuolisuuden tunnetta (suoria lainauksia). Erityisesti taiteellisen tiimin rooli jäi hämäräksi. Viestinnässä painotettiin liikaa huikeaa projektitiimiä, kun esille olisi pitänyt nostaa kulttuurialan tekijöitä ja toimijoita. Viestintä ei ollut osallistavaa eikä suunnitelmallista. Ylipäänsä aito yhteiskehittäminen jäi vähäiseksi. Loppua kohti alkuperäinen tarina katosi ja keskityttiin liikaa pelkästään Savonlinnaan. Missä oli se hulluus ja rohkeus, joiden piti pelottaa?
Digitaalisuus, AR-teknologia, pitkä työ ja kokemus, laaja eurooppalainen yhteistyö ja ulottuvuus, sitouttaminen, arktiset alueet, saamelaisuus mukana.
Saimaa-ilmio on ollut alusta asti tietoinen riski, joka ehdottomasti kannatti ottaa. ECoC -prosessi tehdään edelleen yhden kaupungin nimissä ja nyt päätettiin lähteä hakemaan joukon pienimmän kaupungin nimiin. Uskoakseni raadin tulee pitää kuitenkin aina mielessä arvioinnissa tämä ensisijainen hakijakaupunki. Uskoakseni myös budjetin rakenteessa ja suuruudessa oli raadin näkökulmasta riskinsä. Oulun valinta kuitenkin osoittaa, että ECoC -prosessi on muuntautunut enemmän alueiden kehittämisen suuntaan. Aika ei ehkä ollut vielä kypsä näin vahvasti alueelliseen yhteistyöhön ja kehittämiseen pohjautuvalle valinnalle. Itä-Suomessa on vielä paljon tehtävää myös kansainvälisen yhteistyön rakentamisen suhteen, mutta nyt olemme luomassa tällekin hienoa pohjaa.
Näkisin, että Oulun etu oli se, että se oli jonottanut pidempään ja tehnyt siten itseään pitkään tykö. Se, että meidän paketti oli niin erilainen ja laaja oli vahvuutemme, mutta Oulu taas oli turvallisempi valinta.

4. Kuinka hanke on onnistunut (tähän mennessä)

Vastaajien määrä: 15

	1 Ei lainkaan	2	3	4	5 Erinomaisesti	Keskiarvo	Mediaani
Ylimaakunnallisen yhteistyön luomisessa	0,0%	6,7%	6,7%	20,0%	66,6%	4,5	5,0
Ylimaakunnallisen toimintamallin jalkauttamisessa / syventämisessä	6,7%	13,3%	6,7%	60,0%	13,3%	3,6	4,0
Toimialarajat ylittävän yhteistyön luomisessa	0,0%	6,7%	13,3%	73,3%	6,7%	3,8	4,0
Toimialakohtaisen ylimaakunnallisen yhteistyön luomisessa	0,0%	20,0%	13,3%	26,7%	40,0%	3,9	4,0
Toimijaverkoston kokoamisessa	0,0%	6,7%	20,0%	33,3%	40,0%	4,1	4,0
Alueen toimijoiden sitouttamisessa	0,0%	26,7%	0,0%	33,3%	40,0%	3,9	4,0
Sisäisessä viestinnässä	6,7%	20,0%	6,7%	46,6%	20,0%	3,5	4,0
Ulkoisessa viestinnässä/markkinoinnissa	0,0%	20,0%	0,0%	13,3%	66,7%	4,3	5,0
Savonlinnan kulttuuristrategian toteutuksen käynnistämisessä	6,7%	0,0%	33,3%	46,7%	13,3%	3,6	4,0
Itä-Suomen kaupunkien ja kuntien sitouttamisessa mukaan toimintaan	0,0%	13,3%	13,3%	53,4%	20,0%	3,8	4,0
Luomaan kulttuurisia sisältöjä matkailuun	0,0%	13,3%	46,7%	33,3%	6,7%	3,3	3,0
Yhteisöllisyyden luomisessa	0,0%	6,7%	13,3%	20,0%	60,0%	4,3	5,0
Oppilaistoyhteistyössä	0,0%	20,0%	20,0%	53,3%	6,7%	3,5	4,0
Yritysyhteistyössä	0,0%	23,1%	53,8%	23,1%	0,0%	3,0	3,0
Uusien toimintakonseptien luomisessa (mm. Saimaa Skill Share Lab)	0,0%	13,4%	33,3%	40,0%	13,3%	3,5	4,0
Matkailun ympärivuotistamisen tukemisessa	6,7%	13,3%	33,3%	46,7%	0,0%	3,2	3,0

5. Halutessasi voit avata tähän laajemmin näkemyksiäsi hankkeen tavoitteiden saavuttamisesta / onnistumisesta (edellä mainitut asiat)

Vastaajien määrä: 5

Vastaukset
Luomaan kulttuurisia sisältöjä matkailuun: konsepteja on syntynyt, mutta varsinaisesti emme vielä ole ehtineet syventyä matkailuyhteistyöhön, koska kpk-haussa se ei saanut olla keskiössä.
Yhteistyön ja yhteishengen syöttämisessä tämä hanke on onnistunut erittäin hyvin. Tästä voi tulla vielä jatkossa toimiva ekosysteemi muullekin yhteistyölle. Yritysyhteistyön osalta hanke jäi telneisiin eikä ympärivuotisen matkailun tukeminen juurikaan ollut esillä (tämähän ei ollut matkailuhanke, joten on ymmärrettävääkin, että jäi vähemmälle huomiolla).
Huikkea saavutus monella tasolla pienessä ajassa!
Tavoitteita pitäisi edelleen työstää- en lähtisi miettimään matkailun tukemista, ne ajatukset ei kannata jos ei ole sisältöä.
Noissa kaikissa ei voida edes olla valmiita tai edes yhtä pitkällä, joten pidän saavutettua tilannetta hyvänä.

6. Millaisiin toimenpiteisiin kohdistaisit hankkeen loppukauden toimintaa?

Vastaajien määrä: 11

Vastaukset
Hyvin alkaneen työn jatkuminen laajan yli maakunnallisen tuen avulla.
Yli maakunnallisen toimintakulttuurin juurruttamiseen, yhteistyöverkostojen löydettävyyteen. Aitojen kansainvälisten kumppanien ja yhteistyöprojektien löytäminen.
KV-verkostojen ylläpito kuin myös kotimaisten yli maakunnallisten verkostojen ylläpito, kulttuuristrategian jalkauttaminen, Skill Share Labin ja alustra jatkokonseptointi.
Etenkin kulttuurimatkailusta elinvoimaa -teema olisi nyt hyvä ja ajankohtainen aihe. Sillä olisi kantavuutta myös tulevaisuuteen. Kulttuurin merkityksen nostaminen tärkeänä elinkeinona voisi olla myös agendalla.
Konkretiaa ja jatkuvuuden varmistamiseen, toimijoista kiinni pitämiseen
Kuten sanottu, työ on vasta alussa, joten tärkeintä on hienosti alkaneen kehittämistyön jatkuvuuden varmistaminen (uusi hanke) ja yhteistoimintamallien kehittäminen eri tasoilla (kaupunki-maakuntali-Suomi). Yhteinen opintomatka.
Yli maakunnallisen yhteistyön jatkamiseen niin, että syntyy konkreettista yhteistyötä esim. näyttelyitä ja konsertteja. Skill Share Lab -toimintaan. Jatkohankkeen suunnitteluun.
Analysoisin vielä tarkemmin Oulua ja muita kulttuurikaupunkeja. Loisin jokavuotisen sapluunan jolla arvioidaan miten edetään Euroopan kulttuuripääkaupunkitavoitteissa. Ei lähdetä luomaan muita tavoitteita.
Rahoitusmallien etsiminen ja selvitykset toteutettaville hankkeille.
Suuntaisin nyt voimavarat Saimaa kulttuurin unelmavuosien yhteissuunnitteluun, ystävyyskaupunkitoiminnan kehittämiseen ja Saimaa-ilmion tekemään hyvään pohjatyöhön perustuvan sateenvarjohankkeen valmisteluun. Näillä toimilla taataan jatkuvuus hyvin alkaneelle kehittämistyölle.
Miten saamme hyvän jatkumaan? Miten toteutamme mahdollisimman paljon hakukirjan ajatuksia? Miten voimme valmistautua ja luoda pohjaa seuraavaan kulttuuripääkaupunkihakuun?

Kysely ohjausryhmälle

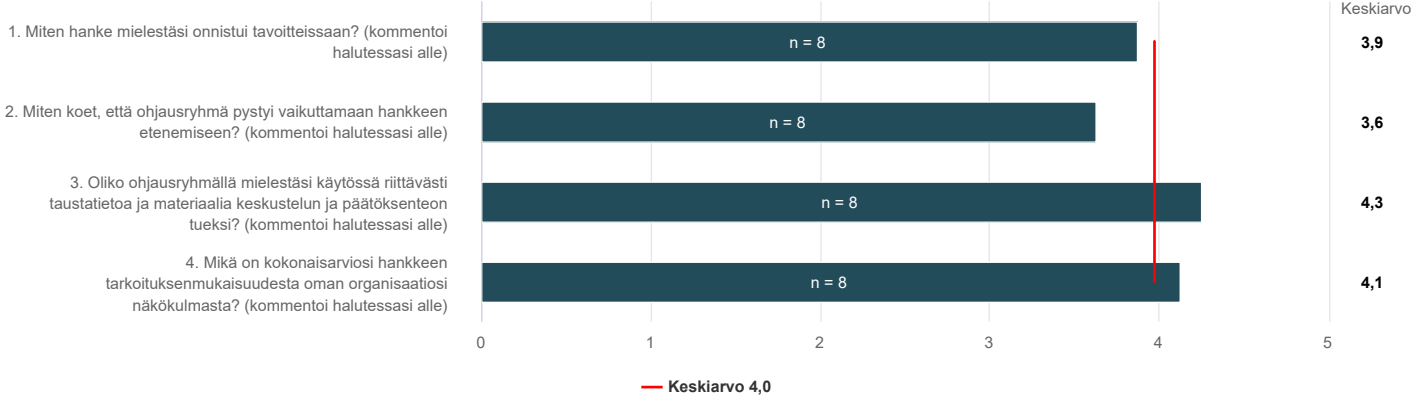
Perusraportti

Kysely Saimaa-ilmion ohjausryhmälle hankkeen onnistumisesta

Vastaajien kokonaismäärä: 8

1.

Vastaajien määrä: 8

	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
1. Miten hanke mielestäsi onnistui tavoitteissaan? (kommentoi halutessasi alle)	0,0%	0,0%	25,0%	62,5%	12,5%	3,9	4,0
2. Miten koet, että ohjausryhmä pystyi vaikuttamaan hankkeen etenemiseen? (kommentoi halutessasi alle)	0,0%	12,5%	37,5%	25,0%	25,0%	3,6	3,5
3. Oliko ohjausryhmällä mielestäsi käytössä riittävästi taustatietoa ja materiaalia keskustelun ja päätöksenteon tueksi? (kommentoi halutessasi alle)	0,0%	0,0%	25,0%	25,0%	50,0%	4,3	4,5
4. Mikä on kokonaisarviointi hankkeen tarkoituksenmukaisuudesta oman organisaatiosi näkökulmasta? (kommentoi halutessasi alle)	0,0%	12,5%	12,5%	25,0%	50,0%	4,1	4,5

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
2. Miten koet, että ohjausryhmä pystyi vaikuttamaan hankkeen etenemiseen? (kommentoi halutessasi alle)	Ohjausryhmän ei oikeastaan tarvinnut patistella projektiorganisaatiota, vaan aikataulut pitivät hyvin ja projektiryhmä venyi hienosti.
2. Miten koet, että ohjausryhmä pystyi vaikuttamaan hankkeen etenemiseen? (kommentoi halutessasi alle)	Kohtuullisesti
1. Miten hanke mielestäsi onnistui tavoitteissaan? (kommentoi halutessasi alle)	Hanke onnistui hyvin, vaikka titteli jäi saavuttamatta. Saimaan alue ja etenkin Savonlinna tulivat hankkeen myötä entistä vahvemmin esille.
1. Miten hanke mielestäsi onnistui tavoitteissaan? (kommentoi halutessasi alle)	Tavoitetta ei saavutettu, mutta pistesijoille päästiin.
1. Miten hanke mielestäsi onnistui tavoitteissaan? (kommentoi halutessasi alle)	Jatkon vahvistaminen käytännön kulttuuritoimissa vielä nykyistä enemmän olisi ollut hyvä asia. Nyt jatko keskittyi ERG:hen, joka sinäänsä hyvä asia.
3. Oliko ohjausryhmällä mielestäsi käytössä riittävästi taustatietoa ja materiaalia keskustelun ja päätöksenteon tueksi? (kommentoi halutessasi alle)	Kokouksissa esittelyt olivat erinomaisia.
4. Mikä on kokonaisarviointi hankkeen tarkoituksenmukaisuudesta oman organisaatiosi näkökulmasta? (kommentoi halutessasi alle)	Yhteinen ponnistelu yhteisen tavoitteen suuntaan loi hyvän pohjan myös tulevalle yhteiselle tekemiselle.